

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології (українське відділення)

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ОСОБЛИВОСТІ МОВОСТИЛЮ ВАСИЛЯ КУЗАНА

ЕГРЕШІЙ СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА

Студентка 4-го курсу

Освітня програма: Середня освіта (Українська мова та література)

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 107 /14.10. 2024

Науковий керівник: Барань Єлизавета Балажівна,

Доктор філософії у галузі «Гуманітарні науки», доцент кафедри філології

(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Завідувач кафедри: Берегсасі Аніко Ференцівна,

Доктор з гуманітарних наук, професор, доцент кафедри філології

(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
ОСОБЛИВОСТІ МОВОСТИЛЮ ВАСИЛЯ КУЗАНА

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу
ЕГРЕШІЙ СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА

Освітня програма: «Середня освіта (українська мова і література)»
Спеціальність: 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»

Науковий керівник: Барань Єлизавета Балажівна
доктор філософії у галузі «Гуманітарні науки», доцент кафедри філології
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Рецензент: Дудич Катерина Іванівна
доктор філософії у галузі «Гуманітарні науки», доцент кафедри філології
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Берегове 2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

VASYL KUZAN NYELVSTÍUSANÁK SAJÁTOSSÁGAI

Szakdolgozat

Készítette: Egresi Szvitlána

IV. évfolyamos Középiskolai oktatás (ukrán nyelv és irodalom)

szakos hallgató

Témavezető: Bárány Erzsébet, PhD, docens

(tudományos fokozat, cím, tisztség)

Recenzens: Dudics Katalin, PhD, docens

(tudományos fokozat, cím, tisztség)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1	8
ІДІОСТИЛЬ, ЯК ОДИН ІЗ ЗАОСБІВ ВИРАЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВОСТИЛЮ	8
РОЗДІЛ 2	10
2.1. ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ВАСИЛЯ КУЗАНА	10
2.2. ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ РОМАНУ «ЕКСПРЕС-НАРЕЧЕНИЙ»	12
2.3. ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ ЗБІРОК «СИНГУЛЯРНІСТЬ», «12:12:12» ТА «ЗОЛОТО КАРПАТ».....	14
РОЗДІЛ 3	15
3.1. ОСОБЛИВОСТІ МОВОСТИЛЮ ВАСИЛЯ КУЗАНА	15
3.2. ДІАЛЕКТНІ ФОНЕТИЧНІ ФОРМИ СЛІВ.....	27
3.3. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ МОВНОСТИЛЬОВОЇ ВИРАЗНОСТІ.....	28
3.4. ПРИСЛІВ'Я ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ КУЗАНА	30
РОЗДІЛ 4	32
4.1. ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ	32
4.2. ЧАСТИНОМОВНА НАЛЕЖНІСТЬ ДІАЛЕКТИЗМІВ	37
4.3. ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	39
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	42

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	6
FEJEZET 1.....	8
AZ IDIOSTÍLUS, MINT AZ EGYÉNI-ALKOTÓI NYELVSTÍLUS KIFEJEZÉSÉNEK ESZKÖZE.....	8
FEJEZET 2.....	10
2.1. VASZIL KUZAN ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE.....	10
2.2. AZ „EXPRESSZ-MENYASSZONY” CÍMŰ REGÉNY ESZMEI-MŰVÉSZI ELEMZÉSE.....	12
2.3. A «SZINGULARITÁS», «12:12:12» ÉS «A KÁRPÁTOK ARANYA» CÍMŰ KÖTETEK ESZMEI-MŰVÉSZI ELEMZÉSE	14
FEJEZET 3.....	15
3.1. VASZIL KUZAN NYELVSTÍLUSÁNAK JELLEMZŐI.....	15
3.2. DIALEKTUSBELI FONETIKAI FORMAK.....	27
3.3. FRAZÉMÁK, MINT A NYELVSTÍLUSBELI KIFEJEZŐERŐ ESZKÖZEI	28
3.4. KÖZMONDÁSOK, MINT MŰVÉSZI KIFEJEZŐESZKÖZÖK VASZIL KUZAN MŰVEIBEN	30
FEJEZET 4.....	32
4.1. A DIALEKTUSOK TEMATIKUS OSZTÁLYOZÁSA.....	32
4.2. A DIALEKTUSBELI SZAVAK SZÓFAJI HOVATARTOZÁSA.....	37
4.3. FRAZÉMÁK TEMATIKUS OSZTÁLYOZÁSA.....	39
KÖVETKEZTETÉSEK.....	40
FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉK.....	42

ВСТУП

Мова – невід’ємна частина повсякденного життя кожного з народів світу. Вона є своєрідним набором звукових та графічних знаків, які є одними із засобів вираження думок носіїв мови, характерної як для усного, так і для книжного вжитку.

Як відомо, сучасна українська літературна мова охоплює період від І. Котляревського і до наших днів [7, с. 32]. Вона формувалась ще з давніх-давен, і, відповідно до цього, містить у собі історичні надбання поколінь, відображає менталітет етносу та його духовну спадщину, через яку зберігають та передають історичний досвід нащадків. Варто зауважити, що динамічний розвиток мови в сучасному світі постійно видозмінюється та збагачується новими словами. Відзначимо, що зростає кількість сленгів, нових слів, серед яких найбільше англіцизмів, що поступово входять до активного вжитку української молоді. Втім, зберігається й відродження питомих українських лексем, що надають мові більшій різнобарвності, допомагають сприяти оновленню мовної системи та продовжувати її активне процвітання.

Кожна мова має й свою унікальність, яка проявляється у різноманітній структурі та мовних нормах (лексичних, граматичних, орфоепічних та орфографічних), які формуються та змінюються під впливом історичного, соціального та регіонального становища. Зокрема, це можуть бути діалектизми, просторіччя та інші, що надають мові динамічного та живого характеру.

Основний пласт сучасної української літературної мови становлять слова південно-східного наріччя, зокрема ті, що ввійшли до стандартизованої форми з середньонаддніпрянського та слобожанського говорів. Дослідники наголошують, що у формуванні літературної мови важливу роль відіграли не лише класики Наддніпрянщини, як І. Котляревський чи Т. Шевченко, але й письменники Слобожанщини – Г. Квітка-Основ’яненко, П. Гулак-Артемівський, М. Костомаров та інші [17, с. 8].

Варто наголосити на особливостях авторської мови у художній літературі, де вона слугує засобом не тільки передачі основної думки твору, а й є найвищим ступенем мистецтва слова, відтворюючи його естетичну, образотворчу та емоційну функцію. У цьому контексті досить вагомого значення набуває мовостиль – індивідуальний спосіб вираження світогляду митця та відображення його художніх уподобань, який реалізується через своєрідну тканину стилістичних, синтаксичних, лексичних, морфологічних та фразеологічних особливостей, які використовують автори для забезпечення унікальності поетичного слова. За допомогою мовних норм, автор не тільки відтворює зазначені функції, але й має змогу передати художній колорит тексту, глибше

розкрити внутрішній світ героїв та створити багатовимірні образи, які матимуть емоційний вплив на читача.

Об'єктом дослідження є дослідження особливостей мовостилю Василя Кузана на основі роману «Експрес-наречений» та поетичних збірок «Сингулярність», «12:12:12», «Золото Карпат».

Предметом дослідження є поетичні збірки та роман Василя Кузана.

Актуальність теми зумовлена значним інтересом до сучасної української літератури, літератури рідного краю, зокрема мовостилю письменників. Це дає можливість виявити нові специфічні особливості їхнього мовостилю, що допомагає краще зрозуміти творчу манеру авторів.

Мета роботи – дослідити особливості мовостилю Василя Кузана, виконати тематичну класифікацію виявлених діалектизмів, фразеологізмів та інші індивідуально-авторських мовних засобів.

Завданням роботи є:

1. висвітлити ключові моменти життєвого шляху Василя Кузана;
2. виконати ідейно-художній аналіз роману «Експрес-наречений» та збірок «Сингулярність», «12:12:12», «Золото Карпат»;
3. дослідити особливості мовостилю письменника на основі роману «Експрес-наречений» та збірок «Сингулярність», «12:12:12», «Золото Карпат»;
4. виконати тематичну класифікацію виявлених діалектизмів та фразеологізмів;
5. проаналізувати роль прислів'їв як засобу художньої виразності у творі.

СТРУКТУРА РОБОТИ. Робота складається із вступу, чотирьох розділів та їх підрозділів, висновку та списку використаної літератури.

У першому розділі йдеться про ідіостиль, як загальне поняття до розуміння і авторської манери письма. Другий розділ розкриває життєвий та творчий шлях митця, а також ідейно-художній аналіз його роману та збірок. Третій розділ присвячено особливостям мовостилю поета, зокрема використання діалектних форм, фразеологізмів та прислів'їв у художніх текстах. У четвертому розділі виконано тематичну класифікацію діалектизмів та фразеологізмів, а також проаналізовано частиномовну належність діалектних форм слів.

Загальний обсяг роботи становить 36 сторінок, список використаної літератури містить 16 одиниць.

РОЗДІЛ 1

ІДІОСТИЛЬ, ЯК ОДИН ІЗ ЗАОСБІВ ВИРАЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО- АВТОРСЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВОСТИЛЮ

Мова – своєрідний інструмент вираження думки, який слугує засобом передачі емоцій, почуттів, переживань та індивідуальних вподобань чи думок не тільки носіїв мови, але й автора, який найповніше розкриває своє мислення у художньому тексті. Художній доробок є не тільки засобом передачі змісту, але й одним із способів самовираження кожного з митців. Індивідуальні мовні особливості авторів у художньому дискурсі набули свого увиразнення у лінгвостилістиці під окремим поняттям *ідіостиль* (або *ідіолект*). Проте, як зазначає О. Костецька, у лінгвостилістиці досі немає єдиного загальновживаного терміну на позначення індивідуального мовлення автора [6, с. 194].

Сучасна лінгвостилістика налічує значну кількість вживання термінів на позначення цього поняття, зокрема: «стиль», «ідіостиль», «ідіолект», «авторський стиль», «авторський ідіолект», «індивідуальний стиль». Такі терміни часто мають нечіткі значення, що зумовлюють важкість у розрізненні їхнього тлумачення науковцями.

Розбіжність у роз'ясненні цих понять пояснюється тим, що кожен з науковців має індивідуальний підхід до розуміння цих тверджень. Наприклад, В. Волощук, І. Гальперін, В. Одинцов, Т. Токарева вивчають стилістику тексту; В. Виноградов, В. фон Гумбольдт, О. Пономарів та інші акцентують на функціональному аспекті мови; В. Григор'єв, Н. Єсипенко, М. Рудяков, Л. Ставицька досліджують літературний доробок письменника та встановлюють індивідуальні особливості його мовотворчості [Стельмах, цит. за: Костецька, 2014; с. 196].

Зважаючи на цей контекст, варто зазначити тлумачення самого поняття. Літературознавча енциклопедія пояснює термін «ідіостиль» як індивідуальний стиль, у якому виразні мовні утворення формують своєрідну систему, набувають неповторного емоційно-експресивного забарвлення [11, с. 406]. Це сукупність окремих засобів мови, яка відрізняє мовостиль одного автора від іншого. Таке лінгвостилістичне поняття допомагає митцю реалізувати свій творчий задум, який досягається ним не тільки літературною мовою, а й шляхом добору індивідуальних мовних одиниць, синтаксичних конструкцій, лексичних особливостей, специфічних новотворів та нестандартністю стилю, що приводить до суб'єктивного нашарування мовної картини світу.

За твердженням Любові та Оксани Мацько, яскравий прояв індивідуальної манери автора на фоні художнього стилю національної мови вважається результатом як суб'єктивно-психологічних чинників (тип мислення, рівень інтелекту та освіти, темперамент, емоційність, інтуїція тощо), так і соціолінгвістичних передумов – стану

літературної мови, художнього мовлення, мовної моди, естетичного смаку тощо. Завдяки чому, письменником досягається збагачення загального матеріалу своєю індивідуальною природою [12, с. 166].

Варто зазначити, що індивідуальний стиль поета реалізується в художньому надбанні через мовну організацію тексту, яка включає фонетичні, лексичні, стилістичні, синтаксичні та морфологічні рівні мови.

Через *фонетичний рівень* автор досягає звукової організації тексту: милозвучності, ритміки та мелодики; звукової образності через алітерацію та асонанс, а також через прояв ониматопеї. *Лексичний рівень* забезпечує художній текст різним добром слів, таких як: діалектизми, неологізми, історизми, архаїзми, використання стилістично маркованої лексики або ж емоційно-забарвленої. Щодо *стилістичного рівня*, то він досягається шляхом особливої побудови речень, які можуть бути чи то короткі, уривчасті, чи то складні, розгорнуті. Також тут досягається значний пласт у використанні інверсії, паралелізмів, повторів, еліпсису, риторичних запитань чи звертань. *Морфологічний рівень* натомість характеризується уживанням певних частин мови, з яких може бути переважання однієї з них (дієслова, прикметника, іменника тощо). Цей рівень забезпечує й використання окремих граматичних форм або ж частин мови. А от *стилістичний* – забезпечує текст розгалуженою системою тропів: метафор, порівнянь, персоніфікацій, епітетів, символів тощо; інтонаційною структурою: пауза, емоційне напруження тощо [5, с. 14-15].

Таким чином, індивідуальний стиль автора – особливий пласт художнього пера, який досягається шляхом значних можливостей мовної системи. За допомогою цього стилю автор досягає високого письма та передає свою унікальність, яка реалізовується на основі лексичних, граматичних, синтаксичних, стилістичних та фонетичних рівнях, створюючи багатогранну мовну картину світу митця; виражає його світогляд, мислення та естетичні орієнтири. Завдяки ідіостилу художній текст набуває глибини та оригінальності, а також допомагає створити свою індивідуальну манеру письма, яка сприятиме формуванню пізнаваності стилю кожного з митців, роблячи їх унікальними.

РОЗДІЛ 2

2.1. ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ВАСИЛЯ КУЗАНА

Василь Васильович Кузан народився 25 лютого 1963 року в селі Довге Іршавського району, яке розташоване на мальовничому Закарпатті. Закінчив Довжанську середню школу, опісля її закінчення чотири роки жив у Санкт-Петербурзі, там навчався в училищі та працював у сфері озеленення міста, служив в армії. Здобув освіту в Ужгородському державному університеті, закінчивши математичний факультет (1989). Впродовж життя очолив широкий досвід у різних сферах діяльності, охоплюючи багатогранний спектр професій та посад. Працював учителем у школі, начальником організаційного відділу та начальником відділу культури Іршавської райдержадміністрації, обійняв посаду проректора вищого економічного коледжу, працював журналістом, менеджером та редактором літературних видань. Незважаючи на багатий досвід, митець не обмежив себе й у розвитку літературної діяльності, працюючи вільним письменником.

У 1993 році Василь Кузан став дипломантом міжнародного конкурсу «Гранослов — 93», а в 1994 році був учасником наради молодих літераторів в Ірпені. Його поезії друкувалися в журналах «Монархія і Україна», «Тиса», «Дзвін», «Карпатський край» та в обласних і районних газетах. Підготував збірку «Непаралельні поцілунки», а «Вишневий лікер осені» вийшов у самвидаві (1993) [15, с. 354].

Творчий доробок Василя Васильовича складається з 22-х книжок («Загублене мовчання», «Демони дівочих дегустацій», «Верлібрід», «Золото Карпат», «Сингулярність», «12:12:12», «Різдво метелика» та галасливого роману «Експрес-наречений»). У 2018 році автор видав збірку віршів «Дьоньдята», написану на закарпатському бойківському діалекті української мови. Окрім цього, він є автором післямови «Талант, що виховує таланти» до книги Василя Тарчинця «Життєві перехрестя», яка була опублікована у 2021 році у львівському видавництві «Папуга» [4].

Завдяки своїй багатогранній діяльності Василь Кузан здобув визнання не лише в Україні, але й за її межами. Його багата культурна спадщина перекладена французькою, англійською, угорською, німецькою, іспанською та російською мовами. Окремі його книги вийшли словацькою та польською мовами. Зважаючи на це, він активно публікується не тільки в Україні, а й за кордоном, сприяючи культурному обміну між країнами.

Сьогодні письменник живе та пише в Україні, активно поширюючи свій доробок на просторах Інтернету, де ділиться з читачами своєю творчістю, музикою слів, та особистим декламуванням віршів. Не дарма його творчість можна назвати музикою слів

та гармонією звуків, бо він є майстром слова текстів чималих пісень, якими надихнулися багато народних артистів України. Його твори звучать не лише на великій сцені, але й на святкових застіллях, що є свідченням визнання і любові народу не тільки до пісень, але й до їх авторів.

Митець є лауреатом численних міжнародних і всеукраїнських премій. Він неодноразово отримував премію імені Федора Потушняка за видатні досягнення в поезії та літературознавстві. Окрім того, є лауреатом фестивалю «Шлягер року» за пісню «Золото Карпат», а також Юрія Яновського, Ярослава Дорошенка та Пантелеймона Куліша. Також, його вважають засновником літературної премії Ордену Карпатських Лицарів та літературного фестивалю «Карпатський Пегас» [4].

Важливе місце в діяльності Василя Васильовича Кузана займає підтримка молодих авторів. У співпраці з письменницею Тетяною П'янковою заснували літературну агенцію та видавництво «Зілля». Ідеєю якої стало створення серії альманахів, серед яких першим був вісник жіночої поезії «М'ята», що об'єднав твори 44-х авторок [4].

З 28 липня 2023 року Василь Кузан став членом Комітету Національної премії України імені Тараса Шевченка, а також є експертом всеукраїнського рейтингу «Книжка року», членом редколегії видавництва «Український пріоритет» і академіком Міжнародної академії літератури і мистецтва.

Василь Васильович Кузан – це не тільки видатний поет і громадський діяч, але й людина, яка вирізняється глибокою мудрістю, товариськістю та стриманістю. Йому притаманна закарпатська доброта, яка проявляється в його відношенні до людей. Його безконфліктність і відкритість, на нашу думку, роблять його справжнім взірцем для оточуючих. Це особистість, яка гармонійно поєднує творчість і людські цінності, що додає особливої значущості його внеску в культуру.

Таким чином, весь широкий спектр досягнень митця підтверджують багатогранність його особистості, який не тільки активно працює над розвитком української літератури, а й невтомно підтримує культурний діалог на міжнародній арені, роблячи значний внесок у популяризацію української культури у світі. На нашу думку, це дуже цінна та плідна праця, яка дозволяє відкривати нові горизонти для української літератури та культури загалом.

2.2. ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ РОМАНУ «ЕКСПРЕС-НАРЕЧЕНИЙ»

Роман «Експрес наречений» розповідає про молодих людей — Івана, порядного, вродливого та розумного хлопця, та Марійку, запальну дівчину, які готуються до одруження. Однак сюжет твору не обмежується лише їхніми переживаннями; він охоплює й інших персонажів, зокрема подруг Марійки, батьків обох молодих людей, сусідів та місцевих жителів. Особливістю роману є те, що настрій і події змінюються впродовж усього твору, оскільки кожне закінчення певної ситуації переносить читача до нових персонажів та історій. Твір детально розкриває народні традиції, підготовку до весілля, забобони, звичаї та стереотипи, що глибоко вкорінені в житті місцевих жителів і впливають на повсякденне життя читачів. Окрім того, через діалоги між героями порушуються важливі соціальні теми, зокрема роздуми про владу, суспільні реалії, життя людей, їхню рутину та життєву мудрість, яка супроводжує кожного.

Цікавою особливістю роману є те, що між Іваном і Марійкою не існує справжнього, сердечного кохання. Воно тут проявляється більше з боку хлопця, який щиро закоханий у дівчину, яка на відміну від нього не виявляє такої щирості. Можна сказати, що їхні взаємини скоріш за все базуються на зовнішніх обставинах і очікуваннях їхніх родин. Підготовка до весілля, яка є важливим фоном для подій роману, відображає багатство народних звичаїв, традицій і стереотипів, що зберігаються в українському суспільстві. Ці елементи не лише створюють колоритну атмосферу, але й допомагають глибше розкрити соціальні реалії того часу, показуючи, як традиції можуть впливати на рішення людей, їхні стосунки та життя в цілому.

Кульмінацією твору стає момент, коли на день весілля наречений несподівано зникає, що створює конфліктну ситуацію для родини Марійки. Її батьки, зіштовхнувшись із ситуацією, коли весілля вже заплановане, а всі витрати зроблені, вирішують знайти для неї нареченого на вечір. Вони знаходять чоловіка з села, пропонуючи йому гарну винагороду, з яким дівчина вперше зустрічається на своєму весіллі. Це дає підстави для виникнення несподіваного почуття між ними, що на фінальних сторінках роману розвивається у справжнє кохання. Цей поворот подій додає інтриги та підкреслює тему несподіваних життєвих змін і важливості справжніх почуттів, які можуть виникнути в найнеочікуваніший момент.

Ще однією характерною рисою твору є наявність численних комічних ситуацій, що додають легкості і гумору, створюючи цікавий контраст із серйозними соціальними та моральними питаннями. Ці моменти не лише розважають, але й дозволяють поглянути на життя героїв з іронією, зняти напругу в сюжеті та зробити його більш динамічним. Не дарма автор роману перед його початком подає інструкцію до твору, для того, щоб

читання роману було своєрідним терапевтичним процесом. Метою цього "лікарства" є боротьба з різними суспільними та особистісними проблемами, такими як снобізм, цинізм, бездуховність, та інші "недуги". Замість таблеток і сиропів, тут використовується слово, яке є основною діючою речовиною. У такий спосіб твір постає не лише як літературний витвір, а й як своєрідна інтелектуальна терапія, що не тільки розважає, а й спонукає до роздумів, ставить під сумнів звичні уявлення та викликає емоційні потрясіння.

Такий підхід посилює емоційну виразність твору, роблячи його більш багатогарним і надаючи читачеві можливість спостерігати за розвитком подій і персонажів з різних перспектив. Це не просто літературна розвага, а інтелектуальний досвід, що заохочує до рефлексії та осмислення важливих життєвих питань, таких як любов, соціальні стереотипи, традиції та боротьба за свободу і самовираження. Завдяки цим аспектам твір залишається актуальним і важливим, попри зміни в соціальному контексті.

2.3. ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ ЗБІРОК «СИНГУЛЯРНІСТЬ», «12:12:12» ТА «ЗОЛОТО КАРПАТ»

У збірці **«Сингулярність»** розкривається доробок сильних, глибоких та емоційних поезій, які митець порівнює моментом перед великим вибухом - сингулярністю. Тематика збірки переважно інтимного та філософського характеру; у ній розглядаються роздуми про буденність, сенс життя та місце людини у Всесвіті. У текстах автор зачіпає межовий стан - між життям і чимось вищим, невидимим та нескінченним.

Збірка **«12:12:12»** є однією серед неординарних збірок поета. Її унікальність полягає у тому, що укладена вона не самим митцем, а дванадцятьма особистостями різних вікових категорій та вподобань. Кожен із них обрав по дванадцять віршів із творчого надбання Кузана та написав по дванадцять вступних речень про автора у яких подав власне бачення його постаті та поезії. Така концепція збірки формує не тільки його структуру, а й пояснює символічну назву.

«Золото Карпат» ще одна вагома збірка поета, у якій розкривається глибока інтимна лірика та переважно поезії з постмодерністськими мотивами. Окрім цього, збірка дає можливість відчувати багатство та духовну силу Карпат, увиразнюючи видання не тільки поезіями, а й відомими піснями.

РОЗДІЛ 3

3.1. ОСОБЛИВОСТІ МОВОСТИЛЮ ВАСИЛЯ КУЗАНА

Василь Кузан часто використовує діалектизми з метою надати мові своїх творів особливого закарпатського колориту. Проаналізувавши його роман «Експрес-наречений», було виявлено такий ряд *діалектних* форм слів:

1. **Хлопчак** ‘хлопець’: *Хлопчак*, не здатний на справжній чоловічий вчинок (Кузан 2016: 9).
2. **Шмаркач** ‘молода, недосвідчена, невміла людина, яку не поважають’: Фліртує з цим *шмаркачем* (Кузан 2016: 11).
3. **Пика** ‘потворне обличчя’: Ось я йому *пику* наб’ю (Кузан 2016: 11).
4. **Ярка** ‘канава’: З вищою освітою пішов у Празі *ярки* копати (Кузан 2016: 13).
5. **Жонатий** ‘одружений’: Два сини є. *Жонаті* вже (Кузан 2016: 14).
6. **На чехах** ‘люди, які працюють в Чехії’: Теж *на чехах* працюють (Кузан 2016: 14).
7. **Порпатися** ‘нищпорити’: *Порпаються* у гівні (Кузан 2016: 14).
8. **Амбразура** ‘бійниця’ [ЕСУМ 6: 66]: Ніби Матросов міг кілька разів лягти на *амбразуру* (Кузан 2016: 15).
9. **Гвіздок** ‘цвях’: Підійшла до вікна і розкрила його навстіж таким різким рухом, що *гвіздки*, якими забивали вікна на зиму у всіх кімнатах, вилетіли (Кузан 2016: 21).
10. **Фотік** ‘фотоапарат’: Дай *фотік* сюди (Кузан 2016: 23).
11. **Палинка** ‘горілка’: *Палинки* нам сюди (Кузан 2016: 24).
12. **Вумний** ‘розумний’: *Вумний* такий, чемний, скромний (Кузан 2016: 24).
13. **Дівка** ‘дівчина’: *Дівки*, у мене такий настрій (Кузан 2016: 24).
14. **Мужик** ‘чоловік’: Не бажає пити з нами за *мужиків* (Кузан 2016: 25).
15. **Видєлуватися** ‘намагатися привернути до себе увагу’: Нічого *видєлуватися* (Кузан 2016: 25).
16. **Випендрьож** ‘поведінка, яка спрямована на самовихваляння’: *Випендрьож* нам не є гож (Кузан 2016: 25).
17. **Цімборка** ‘подруга’: Вона і *цімборку* може поставити на місце (Кузан 2016: 25).
18. **Наїжачитися** ‘стан людини, який характеризується невдоволенням, злістю’: Вона, було, *наїжачилася*, але, оцінивши ситуацію, вчасно схаменулася й промовчала (Кузан 2016: 25).
19. **Писок** ‘рот’: За таке звернення вона могла і по *писку* дати (Кузан 2016: 25).
20. **Ліпший** ‘кращий’: Вона хоче бути *ліпшою* (Кузан 2016: 26).
21. **Ліфчик** ‘бюстгальтер’: Замалий *ліфчик* (Кузан 2016: 26).
22. **Драка** ‘бійка’: А *дракі* нет (Кузан 2016: 26).

23. **Нєт** ‘немає’: А дракі *нєт* (Кузан 2016: 26).
24. **Пасть** ‘рот’: *Пасть* порву (Кузан 2016: 26).
25. **Видушити** ‘сказати щось попри силу, проти власного бажання’: *Видушив* із себе представник закону (Кузан 2016: 27).
26. **Регіт** ‘сміх’: *Регіт* За столом вибухнув регіт (Кузан 2016: 27).
27. **Буянити** ‘бешкетувати’: Чого *буяните* тьолки (Кузан 2016: 27).
28. **ТЬолка** ‘дівчина’: Чого буяните *тьолки* (Кузан 2016: 27).
29. **Пацанчик** ‘хлопець’: Ого, *пацанчик* який (Кузан 2016: 28).
30. **Празник** ‘свято’: У нас тут *празник* (Кузан 2016: 28).
31. **Пойняти** ‘зрозуміти’: Ми її проводжаємо у щасливу дорогу, *пойняв* (Кузан 2016: 28).
32. **Повно** ‘багато’: *Повно* наливай (Кузан 2016: 28).
33. **Отропіти** ‘той, який нездатний діяти та міркувати’: Марія залишилася із *отропілим* Юрою (Кузан 2016: 32).
34. **Витріщатись** ‘дивитись на щось довго і нерухомо’: Митю, притихши телевізор – завтра будеш *витріщатися* (Кузан 2016: 35).
35. **Піп** ‘священник’: В неділю до церкви треба піти – з *попом* домовитися (Кузан 2016: 35).
36. **Дистанційка** ‘пульт дистанційного керування’: Дмитро Дмитрович узяв *дистанційку* і зробив звук гучнішим (Кузан 2016: 35).
37. **Дещиця** ‘невелика кількість чогось, маленька частина або щось незначне’: Замріяно і з *дещицею* смутку промовила Ольга Петрівна (Кузан 2016: 36).
38. **Газдиня** ‘господиня: І собі махнула рукою *газдиня* (Кузан 2016: 40).
39. **Мобільник** ‘мобільний телефон’: Василь Михайлович підвівся, поправив краватку, глинув на *мобільник* (Кузан 2016: 42).
40. **Цімбор** ‘друг’: Вчора я говорив з *цімбором* Василем (Кузан 2016: 42).
41. **Панькати** ‘потурати чиїмось примхам, догоджати чи балувати часто із зайвою турботою’: Дружина не дала себе довго *панькати* (Кузан 2016: 42).
42. **Сабантуй** ‘святкування з нагоди певної події’: З приводу вступу до ВЕЗ влаштували невеликий *сабантуй* (Кузан 2016: 45).
43. **Обарзілий** ‘нахабна людина, яка немає поваги до інших’: Жони, та вона *обарзіла* (Кузан 2016: 45).
44. **Шпарк** ‘щілина’: Виливався у *шпарку* під дверима (Кузан 2016: 48).
45. **Човгати** ‘створювати шурхіт, не піднімаючи ноги, під час руху’: Мар’яна *човгаючи* по підлозі босими ногами (Кузан 2016: 48).

46. **Ловелас** ‘чоловік, відомий своїм умінням зваблювати багатьох жінок’: Викладач мав славу *ловеласа* (Кузан 2016: 48).
47. **Обійстя** ‘садиба, двір’: знайшли *обійстя* нареченого дуже легко (Кузан 2016: 51).
48. **Бубнаш** ‘музичний інструмент бубен’: Попросили винести на двір табурет для бубнаша (Кузан 2016: 51).
49. **Косиця** ‘квітка’: Капельюхи з *косицями* (Кузан 2016: 51).
50. **Колач** ‘пиріг’: *Колачі* давайте Петрові (Кузан 2016: 51).
51. **Файний** ‘гарний’: Ого, які *файні* (Кузан 2016: 51).
52. **Исе** ‘це’: *Исе* ви самі чинили (Кузан 2016: 51).
53. **Чинити** ‘робити’: Исе ви самі *чинили* (Кузан 2016: 51).
54. **Заказувати** ‘замовляти’: Чи у Марини *заказували* (Кузан 2016: 51).
55. **Ачий** ‘мабуть’: *Ачий* у нас руки (Кузан 2016: 51).
56. **Уткі** ‘звідки’: *Уткі* би не росли (Кузан 2016: 51).
57. **Вби** ‘аби’: А *вби* чули люди (Кузан 2016: 51).
58. **Пюпітр** ‘стіл для нот’: Записував у нотному зошиті і ставив на *пюпітр* (Кузан 2016: 52).
59. **Примуржити** ‘злегка прикривати повіками очі’: Петро *примуржив* здорове око (Кузан 2016: 52).
60. **Подейкувати** ‘говорити, розповідати про когось, щось’: Подейкували, що Петро ноти не впізнавав ніколи (Кузан 2016: 52).
61. **Кум** ‘чоловік, який є хрещеним батьком’: Дай, *куме*, паленки (Кузан 2016: 53).
62. **Цигани** ‘назва сукупності народів індоарійського походження, які мешкають у різних країнах світу; роми’: Неповнолітніх *циган* (Кузан 2016: 53).
63. **Женити** ‘одружувати’: *Женити* сина (Кузан 2016: 54).
64. **Гудаки** ‘народні музиканти’: *Гудаки* помітили, що до воріт наближається староста (Кузан 2016: 54).
65. **Най** ‘нехай’: *Най* вам Біг дає здоров’я (Кузан 2016: 54).
66. **Біг** ‘Бог’: Най вам *Біг* дає здоров’я (Кузан 2016: 54).
67. **Оби** ‘щоб’: *Оби* сте ще не єдну молодицю на життя наладили (Кузан 2016: 54).
68. **Єдна** ‘одна’: *Оби* сте ще не *єдну* молодицю на життя наладили (Кузан 2016: 54).
69. **Наладити** ‘підготувати’: *Оби* сте ще не єдну молодицю на життя *наладили* (Кузан 2016: 54).
70. **Маточка** ‘жінка, яка є хрещеною мамою дитини’: А де тут *маточки*? (Кузан 2016: 55).
71. **Ня** ‘мене’: Василь *ня* звати (Кузан 2016: 55).

72. **Го** ‘його’: Мусить *го* управити (Кузан 2016: 55).
73. **Управити** ‘провести’: Мусить *го управити* (Кузан 2016: 55).
74. **Сновигати** ‘блукати’: Діти *сновигали* сюди-туди (Кузан 2016: 57).
75. **Подибати** ‘щось зробити’: Буває, що й у хліві щось *подибають* (Кузан 2016: 58).
76. **Гадати** ‘думати’: Душу не *гадав* би їм віддати (Кузан 2016: 59).
- Се** ‘це’: Що *се* таке (Кузан 2016: 60).
77. **Нич** ‘нічого’: *Нич*, не переживай (Кузан 2016: 60).
78. **Ворожбит** ‘людина з негативними рисам, ворог’: Знову сь *ворожбита* привів (Кузан 2016: 60).
79. **Хибить** ‘коли людині щось не подобається, невдоволена чимось’: Знову ти щось *хибить* (Кузан 2016: 60).
80. **Кить** ‘якщо’: *Кить* не валовшен (Кузан 2016: 60).
81. **Валовшен** ‘людина, яка не здатна на якісь дії’: Кить не *валовшен* (Кузан 2016: 60).
82. **Нєкати** ‘повторювати слово ні’: Що ти мені *нєкаєш* (Кузан 2016: 60).
83. **Обшарь** ‘будинок, двір, територія біля будинку’: Забирайтеся із мого *обшаря* (Кузан 2016: 60).
84. **Ціпок** ‘дерев’яна палиця’: Витягнула невідомо звідки дерев’яного *ціпка* (Кузан 2016: 61).
85. **Босоркун** ‘відьмак’: *Босоркуне* проклятий (Кузан 2016: 61).
86. **Гепнутися** ‘вдаритися’: Так *гепнеться* на слизький затверділий сніг (Кузан 2016: 62).
87. **Лиш** ‘тільки’: *Лиш* діти і сусіди засміялися голосно (Кузан 2016: 61).
88. **Радувати** ‘радіти’: Чужій біді ся *радуєте* (Кузан 2016: 61).
89. **Посятити** ‘освятити’: Зараз і я вас *посячу* бігарьом сим (Кузан 2016: 61).
90. **Бігарь** ‘дерев’яна палка’: Зараз і я вас *посячу* *бігарьом* сим (Кузан 2016: 61).
91. **Сим** ‘чим’: Зараз і я вас *посячу* бігарьом *сим* (Кузан 2016: 61).
92. **Гет** ‘подалі, звідси’: Тікаймо *гет* (Кузан 2016: 61).
93. **Хижа** ‘будинок’: До *хижі* пішла (Кузан 2016: 61).
94. **Пушка** ‘пістолет’: Може *пушку* взяти (Кузан 2016: 61).
95. **Трафунок** ‘випадок’: Далекого і неординарного у житті села *трафунку* (Кузан 2016: 62).
96. **Перебирати** ‘аналізувати, розглядати’: *Перебирала* у пам’яті за ці місяці кілька разів (Кузан 2016: 62).
97. **Газдівство** ‘господарство’: Гроші маєш, чоловіка, хату велику, *газдівство*, дочку красуню (Кузан 2016: 62).

98. **Границя** ‘кордон’: За *границьов* робиш (Кузан 2016: 62).
99. **Тя** ‘тебе’: Може у *тя* (Кузан 2016: 62).
100. **Любовник** ‘коханець’: *Любовник* є (Кузан 2016: 62).
101. **Фіглювати** ‘жартувати’: Хтось і *пофіглювати* вирішив (Кузан 2016: 62).
102. **Вректи** ‘зурочити’: Щоб не *вrekli* (Кузан 2016: 63).
103. **Тімя** ‘чоло’: Вода, що крапала, ніби на *тімя* (Кузан 2016: 66).
104. **Сикля** ‘так називають того, хто менший за когось’: Оця мала *сикля*, смолавка, що пішла тепер курити (Кузан 2016: 66).
105. **Смолавка** ‘так називають того, хто менший за когось’: Оця мала *сикля*, *смолавка*, що пішла тепер курити (Кузан 2016: 66).
106. **Тота** ‘ота’: *Тота* вода (Кузан 2016: 67).
107. **Кить** ‘якщо’: *Кить* сама ї пити будеш (Кузан 2016: 67).
108. **Хибашний** ‘людина з певними вадами’: То у неї чоловік *хибашний* був (Кузан 2016: 67).
109. **Жона** ‘жінка’: Ще і *жону* за тото збиткував (Кузан 2016: 67).
110. **Тото** ‘те, оте’: Ще і жону за *тото* збиткував (Кузан 2016: 67).
111. **Збиткувати** ‘насміхатися, висміювати’: Ще і жону за тото *збиткував* (Кузан 2016: 67).
112. **Черев** ‘живіт’: Ніякої культури не маєте у *череві* (Кузан 2016: 67).
113. **Дораз** ‘зараз’: *Дораз* ся догадаю (Кузан 2016: 67).
114. **Вто** ‘це’: Або *вто* не важно (Кузан 2016: 67).
115. **Важно** ‘важливо’: Або *вто* не важно (Кузан 2016: 67).
116. **Упадати** ‘захоплюватися жінкою, намагатися привернути її увагу’: У санаторії за нею почав *упадати* професор єден (Кузан 2016: 67).
117. **Єден** ‘один’: У санаторії за нею почав *упадати* професор *єден* (Кузан 2016: 67).
118. **Тот** ‘той’: *Тот* професор ї полічив (Кузан 2016: 67).
119. **Полічити** ‘вилікувати’: Тот професор ї *полічив* (Кузан 2016: 67).
120. **Уповісти** ‘сказати, розповісти’: Хоч *уповісти* (Кузан 2016: 67).
121. **Лем** ‘тільки’: *Лем* раз (Кузан 2016: 68).
122. **Беременна** ‘вагітна, при надії’: Потім *беременна* носить (Кузан 2016: 68).
123. **Забеременніти** ‘завагітніти’: нараз *забеременніла* (Кузан 2016: 68).
124. **Дітвак** ‘дитина чоловічої статі’: Тепер *дітвака* має (Кузан 2016: 68).
125. **Учинити** ‘зробити’: Він *учинив* (Кузан 2016: 68).
126. **Ги** ‘як’: *ги* має бути (Кузан 2016: 68).
127. **Вгавати** ‘кричати, галасувати’: Жінки ж не *вгавали* (Кузан 2016: на фіг).

128. **Ліпше** ‘краще’: Живуть *ліпше* (Кузан 2016: 69).
129. **Му** ‘йому’: Зрадь му перша (Кузан 2016: 70).
130. **Мучити** ‘страждати, зазнавати болю’: Мучу все життя (Кузан 2016: 70).
131. **Достойний** ‘гідний’: Знайдеш собі *достойного* (Кузан 2016: 70).
132. **Айно** ‘так’: *Айно* (Кузан 2016: 70).
133. **Кошильок** ‘гаманець’: Із великим *кошильком* (Кузан 2016: 70).
134. **Мацати** ‘щупати’: Як вона наші животи *мацає* (Кузан 2016: 70).
135. **Тапчан** ‘вид ліжка з дощок без спинок’: Повалили на *тапчан* (Кузан 2016: 70).
136. **Толком** ‘як слід, повноцінно’: Ти, дівко, ще й чоловіка *толком* не бачила (Кузан 2016: 72).
137. **Варош** ‘місто’: У *варош* упала (Кузан 2016: 72).
138. **Неотесаний** ‘груба людина, яка не має вихованості’: Доля правди у словах цієї *неотесаної* (Кузан 2016: 73).
139. **Бабця** ‘бабуся’: Розмовляти з *бабцями* (Кузан 2016: 74).
140. **Увиватися** ‘ходити навколо когось, залицятися’: *Увивався* біля твоєї Марії (Кузан 2016: 76).
141. **Мобілка** ‘мобільний телефон’: Відколи м жінці купив *мобілку* - дома сидить (Кузан 2016: 77).
142. **Підколювати** ‘уїдливо або злегка насмішкувато жартувати над кимось, насміхатися’: Будуть потім його *підколювати* (Кузан 2016: 78).
143. **Бирка** ‘ярлик, етикетка’: Тицьнула пальцем у *бирку* (Кузан 2016: 78).
144. **Дружбове** ‘молодий чоловік, який супроводжує нареченого’: Хлопці-*дружбове* вже встигли добряче випити (Кузан 2016: 81).
145. **Ганьбитися** ‘соромитися’: Слухаєш собі від священника, *ганьбишся*, ніби це і справді ти не зміг організувати (Кузан 2016: 81).
146. **Дівка** ‘дівчина’: *Дівка* чекає (Кузан 2016: 81).
147. **!Пара** ‘декілька’: За *пару* днів (Кузан 2016: 82).
148. **Віддуватися** ‘шукати вихід із певної ситуації’: Я мусів *віддуватися* (Кузан 2016: 82).
149. **Бандитизм** ‘злочинність’: Ще при розгулі *бандитизму*, рекету (Кузан 2016: 82).
150. **Рекет** ‘вимагання, шантаж’: Ще при розгулі бандитизму, *рекету* (Кузан 2016: 82).
151. **Пес** ‘собака’: Як у мого *пса* ошийник (Кузан 2016: 82).
152. **Хуліган** ‘бешкетник, забіяка’: То хуліганський вчинок (Кузан 2016: 82).
153. **Лингарь** ‘юнак’: Прийди до ня *лингарику*, вечерика того (Кузан 2016: 83).
154. **Вечерик** ‘вечір’: Прийди до ня *лингарику*, *вечерика* того (Кузан 2016: 83).

155. **Кой** ‘коли’: *Кой* не буде коло хижі чоловіка мого (Кузан 2016: 83).
156. **Киби** ‘якби’: *Киби* съ була така добра, *вби* съ ми дала знати (Кузан 2016: 83)
157. **Вби** ‘аби, щоб’: *Киби* съ була така добра, *вби* съ ми дала знати (Кузан 2016: 83)
158. **Ночовати** ‘ночувати’: Коли будеш сама вдома нічку *ночовати* (Кузан 2016: 83).
159. **Товди** ‘тоді’: *Товди* съ ми ся файна рибко май уподобила (Кузан 2016: 84).
160. **Файний** ‘гарний’: *Товди* съ ми ся *файна* рибко май уподобила (Кузан 2016: 84).
161. **Уподобити** ‘сподобатися’: *Товди* съ ми ся файна рибко май *уподобила* (Кузан 2016: 84).
162. **Уд** ‘до’: Коли съ ми ся *уд* череву своїм притулила (Кузан 2016: 84).
163. **Своїм** ‘своїм’: Коли съ ми ся *уд* череву *своїм* притулила (Кузан 2016: 84).
164. **Изкорчити** ‘підвернути’: Єдну ногу *изкорчити*, а другу пудняти (Кузан 2016: 84).
165. **Пудняти** ‘підняти’: Єдну ногу *изкорчити*, а другу *пудняти* (Кузан 2016: 84).
166. **Изогнувся** ‘зігнувся’: *Изогнувся* дуб на дуба, ліщина підперла (Кузан 2016: 84).
167. **Имайти** ‘торкатися, чіпати’: Не *имай* ня за коліна (Кузан 2016: 85).
168. **Гатер** ‘пилорама, дереворізальний пристрій’: Ей, ріже *гатер*, ріже сиру піловину (Кузан 2016: 85).
169. **Піловина** ‘розпиляний шматок деревини’: Ей, ріже гатер, ріже сиру *піловину* (Кузан 2016: 85).
170. **Типирь** ‘тепер’: А *типирь* бим погуляла, діти ня присіли (Кузан 2016: 85).
171. **Свадьба** ‘весілля’: Хіба на *свадьбі* може бути погано (Кузан 2016: 85).
172. **Маленько** ‘трішки’: А ви з нами *маленько* вип’єте (Кузан 2016: 85).
173. **Ня** ‘мене’: Любили *ня* два легіні, а *вба* були мої (Кузан 2016: 86).
174. **Легінь** ‘парубок, хлопець’: Любили *ня* два *легіні*, а *вба* були мої (Кузан 2016: 86).
175. **Вба** ‘обидва’: Любили *ня* два легіні, а *вба* були мої (Кузан 2016: 86).
176. **Гиртик** ‘пагорб’: Єден умер на *гиртику*, а другий на смолі (Кузан 2016: 86).
177. **Упити** ‘випити’: Давай, ліпше, *уп’єме* собі по деці (Кузан 2016: 86).
178. **Деця** ‘чарка’: Давай, ліпше, *уп’єме* собі по *деці* (Кузан 2016: 86).
179. **Ногавиці** ‘штани’: Які білі *ногавиці* на білів Маріці (Кузан 2016: 86).
180. **Ізтіганий** ‘зношений’: Не раз були *ізтігані* (Кузан 2016: 86).
181. **Кить** ‘якщо’: Бо *кить* будеме всі мовчати – хана нам буде (Кузан 2016: 87).
182. **Хана** ‘кінець, невдача’: Бо *кить* будеме всі мовчати – *хана* нам буде (Кузан 2016: 87).
183. **Фурт** ‘постійно’: Щось тебе на політику *фурт* тягне (Кузан 2016: 87).
184. **Горі** ‘високо, наверху’: *Горі* полонинов (Кузан 2016: 87).
185. **Нигда** ‘ніколи’: Та я з вашов молодістьов ся *нигда* не вженю (Кузан 2016: 89).

186. **Вженю** ‘вийду заміж’: Та я з вашов молодістьов ся Нигда не *вженю* (Кузан 2016: 89).
187. **Ганьба** ‘соромно’: *Ганьба* ми і казати (Кузан 2016: 89).
188. **Вмерти** ‘померти’: Ей мої молодиці не дайте ми *вмерти* (Кузан 2016: 90).
189. **Марганцівка** ‘назва хімічної сполуки перманганату калію’: У розчині *марганцівки* відмовив свою естафетну паличку (Кузан 2016: 91).
190. **Мусай** ‘потрібно’: *Мусай* було (Кузан 2016: 93).
191. **Нині** ‘сьогодні’: Вихідний же *нині*, субота (Кузан 2016: 93).
192. **Профура** ‘пройдисвітка, жінка легкої поведінки’: А дівка у нього *профура-профуруою* (Кузан 2016: 94).
193. **Погар** ‘келих’: Два *погари* (Кузан 2016: 94).
194. **Кочарга** ‘дерев’яна або глиняна посудина’: *Корчаги* з червоним і білим вином (Кузан 2016: 97).
195. **Люстерко** ‘дзеркало’: У своїй кімнаті дівчина ще довго крутилася перед *люстром* (Кузан 2016: 98).
196. **Ейфорія** ‘підвищене почуття щастя чи радості’: *Ейфорія* після проголошення Незалежності швидко розвіялася (Кузан 2016: 108).
197. **Фіглювати** ‘жартувати’: Доброго, що не *фіглюєш*, Іване (Кузан 2016: 113).
198. **Хлюпик** ‘фізично слабка людина, слабак, несміливий’: Його ніхто не бив ніколи-*хлюпик* нещасний (Кузан 2016: 115).
199. **Бедлам** ‘хаос, безлад’: *Бедлам* у селі ніхто не поважає Гуму (Кузан 2016: 115).
200. **Куфер** ‘валіза, чемодан’: *Куфер* оцей (Кузан 2016: 121).
201. **Буфет** ‘прилавок, кіоск’: Біля вуличного *буфету* (Кузан 2016: 121).
202. **Колотися** ‘признаватися у чомусь, розкривати тайну’: Ану *колися* (Кузан 2016: 124).
203. **Мент** ‘поліцейський’: То я хотіла підчепити того *мента*, що зайшов порядки наводити (Кузан 2016: 125).
204. **На фіг** ‘позначення непотрібності’: Мент мені *на фіг* не нужен (Кузан 2016: 125).
205. **Нужен** ‘потрібен’: Мент мені *на фіг* не *нужен* (Кузан 2016: 125).
206. **Пообговорювати** ‘обсудити’: Ще погомоніли, *пообговорювали* тих подружок, яких тепер із ними не було (Кузан 2016: 126).
207. **Мні** ‘мені’: Без тебе *мні* ой як важко жить (Кузан 2016: 127).
208. **Жить** ‘жити’: Без тебе *мні* ой як важко *жить* (Кузан 2016: 127).
209. **Куйовдити** ‘кошлатити, розтріпати, порушити акуратність’: *Куйовдячи* волосся і розмазуючи сльози із тушшю по щоках (Кузан 2016: 130).

210. **Копиця** ‘невеликий стіжок сіна, соломи’: Перекладав сіно з *копиці* в оборіг (Кузан 2016: 130).
211. **Оборіг** ‘повітка на чотирьох стовпах для зберігання сіна’: Перекладав сіно з *копиці* в *оборіг* (Кузан 2016: 130).
212. **Крам** ‘товари, покупки’: Ходила в магазини, кожного разу приносячи звідти по кілька пакетів *кразу* (Кузан 2016: 131).
213. **Дівуля** ‘дівчина’: Чи тих безсоромних *дівуль* (Кузан 2016: 132).
214. **Дістати** ‘набриднути’: *Дістав* уже (Кузан 2016: 132).
215. **Каркати** ‘передбачати біду’: Не *каркайте* куме (Кузан 2016: 141).
216. **Беременна** ‘вагітна’: Молодиця майже *беременна* (Кузан 2016: 141).
217. **Свальба** ‘весілля’: Я прийшов на *свальбу* (Кузан 2016: 141).
218. **Газда** ‘господар’: Хіба я тут *газда* (Кузан 2016: 141).
219. **Подзвонити** ‘зателефонувати’: Зараз *подзвонимо* (Кузан 2016: 142).
220. **Генделик** ‘невеликий бар, де продають спиртні напої’: Нехай пройдуться по всіх *генделиках* (Кузан 2016: 142).
221. **Буяло** ‘вирувало’: Кілька хвилин тому тут *буяло* свято (Кузан 2016: 143).
222. **Каламайка** ‘метушня, безлад’: Їду собі чесно додому і буду відпочивати від усієї *цієї каламайки* (Кузан 2016: 145).
223. **Гукан** ‘звук, гук’: *Гукан* із хащі (Кузан 2016: 150).
224. **Задарь** ‘дарма’: Не *задарь* люди кажуть (Кузан 2016: 150).
225. **Упріти** ‘спітніти’: Юра *упрів* під час цієї розмови (Кузан 2016: 156).
- Кашкет** ‘чоловічий головний убір із козирком’: Цівки поту стікали по спині і з-під *кашкета* (Кузан 2016: 157).
226. **Памнятати** ‘пам’ятати’: Але я то добре *памнятаю* (Кузан 2016: 162).
227. **Валовшен** ‘здатний, спроможний’: Бо тот нич не *валовшен* чоловічого зробити (Кузан 2016: 162).
228. **Всьо** ‘все’: Я тобі *всьо* розкажу, бо я курто не можу (Кузан 2016: 162).
229. **Курто** ‘коротко’: Я тобі *всьо* розкажу, бо я *курто* не можу (Кузан 2016: 162).
230. **Ги** ‘як’: Всьо, *ги* було (Кузан 2016: 163).
231. **Чурь** ‘сарай, дровітня’: Підійшли вони до *чуря* (Кузан 2016: 163).
232. **Вповісти** ‘сказати’: І то зразу могла *вповісти* (Кузан 2016: 163).
233. **Учудувати** ‘здивувати’: Колись ся так *учудую* (Кузан 2016: 163).
234. **Сегіняшний** ‘бідолашний’: Млин через пару годин привезуть до *сегіняшного* Миколи віссо (Кузан 2016: 163).

235. **Віссо** ‘назад’: Млин через пару годин привезуть до сегіняшного Миколи *віссо* (Кузан 2016: 163).
236. **Невояшний** ‘бідолашний’: Вони вночі такі *невояшні* по селу бігали (Кузан 2016: 164).
237. **Розлягтися** ‘вмоститися’: Муся *розляглася* на старому плетеному фотелі 165 (Кузан 2016: 165).
238. **Фотель** ‘крісло’: Муся розляглася на старому плетеному *фотелі* 165 (Кузан 2016: 165).
239. **Метати** ‘кидати’: На такого дівки ся *мечуть* (Кузан 2016: 168).
240. **Кавалка** ‘шматок, уламок’: Величезні *кавалки* напруги (Кузан 2016: 170).
241. **Безалаберний** ‘недбалий, неохайний’: Хіба можна бути таким безвідповідальним і неорганізованим, не пунктуальним і *безалаберним* (Кузан 2016: 170).
242. **Вумна** ‘розумна, мудра’: А то – диви – *вумна* яка вилупилася (Кузан 2016: 171).
243. **Псавтиря** ‘обряд на якому відспівують душу померлої людини’: Під час *псавтирі*, родичі, наговорили багато такого, що могло розірвати і так уже досить зранене серце дівчини (Кузан 2016: 175).
244. **Бутиль** ‘пляшка’: Ми ся уже мало приклали до цього *бутля* (Кузан 2016: 175).
245. **Фігля** ‘жарт’: Він інколи у *фіглях*, але дуже мудрі речі каже (Кузан 2016: 178).
246. **Закапелок** ‘куток’: Бо тобі вже відомий кожен *закапелок* (Кузан 2016: 186).
247. **Шпана** ‘хуліган’: Всі закинуті людьми і облюбовані *шпаною* місця (Кузан 2016: 186).
248. **Нарозтвір** ‘навстіж’: Залишають усе так, *нарозтвір* (Кузан 2016: 188).
249. **Шовгор** ‘брат дружини, шурина’: Саме таким сірником виявився двоюрідний *шовгор* (Кузан 2016: 197).
250. **Винищка** ‘згуба, невдача’: *Винищка* на всіх нечестивих (Кузан 2016: 198).
251. **Ошелешити** ‘приголомшити’: Василь *ошелешив* усіх (Кузан 2016: 198).
252. **Киватися** ‘рухатися’: Робити щось треба, рухатися, *киватися* (Кузан 2016: 198).
253. **Розквохтатися** ‘розговоритися’: *Розквохталистеся* туй (Кузан 2016: 198).
254. **Шляк** ‘уживається як лайка, що виражає недобре побажання комусь при обуренні, досаді’: Щоб тебе *шляк* трафив (Кузан 2016: 198).
255. **Трафити** ‘потрапити, влучити’: Щоб тебе *шляк трафив* (Кузан 2016: 198).
256. **Межи** ‘між’: А *межи* розумну челядь лізе (Кузан 2016: 199).
257. **Челядь** ‘людина’: А *межи* розумну *челядь* лізе (Кузан 2016: 199).
258. **Цімбор** ‘друг’: Ой *цімборе*, говорити любиш много (Кузан 2016: 199).
259. **Много** ‘багато’: Ой *цімборе*, говорити любиш *много* (Кузан 2016: 199).

260. **Годен** ‘може’: Я нічого придумати не *годен* (Кузан 2016: 200).
261. **Шушукатися** ‘шепотітися’: *Шушукається*, замість того щоб ділом зайнятися (Кузан 2016: 201).
262. **Нужен** ‘потрібен’: Кому ти такий *нужен* (Кузан 2016: 203).
263. **Жона** ‘дружина’: *Жоні*, вповіш (Кузан 2016: 203).
264. **Прибагати** ‘попросити’: Та вона тобі *прибагає* (Кузан 2016: 203).
265. **Дачим** ‘чимось’: Жертвувати мусай *дачим* (Кузан 2016: 204).
266. **Мусолити** ‘нав’язувати’: А тепер нічого свою батьківську любов *мусолити* (Кузан 2016: 208).
267. **Кіч** ‘ницість, несмак’: Явний *кіч* у ноші (Кузан 2016: 215).
268. **Всячина** ‘різноманіття, багато чого’: Вчора м ся начитала *всячини* (Кузан 2016: 217).
269. **Босорканя** ‘відьма’: Івана *босоркані* потягли у ліс (Кузан 2016: 217).
270. **Морда** ‘обличчя’: Може тут зараз так *морди* бити будуть (Кузан 2016: 218).
271. **Галаман** ‘шум’: Якщо знайдеш мені когось із наших у цьому *галамані* (Кузан 2016: 218).
272. **Ідім** ‘ходімо’: *Ідім* собі тихо домів (Кузан 2016: 219).
273. **Домів** ‘додому’: *Ідім* собі тихо домів (Кузан 2016: 219).
274. **Цьульовати** ‘цілувати’: Кого ми тепер будемо *цьульовати* (Кузан 2016: 219).
275. **Поникати** ‘подивитися’: *Поникай* туди (Кузан 2016: 219).
276. **Ганьбливий** ‘сором’язливий’: *Ганьбливий* найшовся (Кузан 2016: 219).
277. **Цуравий** ‘порваний’: Інтелігент *цуравий* (Кузан 2016: 219).
278. **Убзиратися** ‘повертатися, дивитися’: Никай уся ся *убзирають* у нашого бока (Кузан 2016: 220).
279. **Гойкати** ‘кричати’: Не *гойкай*, прошу тя (Кузан 2016: 220).
280. **Нєвоя** ‘біда’: Не заганяй у ня *нєвою* (Кузан 2016: 220).
281. **Оби** ‘щоб’: *Оби* ся чиядь убзирала (Кузан 2016: 220).
282. **Удсі** ‘звідси’: А я *удсі* нигде не піду (Кузан 2016: 220).
283. **Нигде** ‘нікуди’: А я *удсі* *нигде* не піду (Кузан 2016: 220).
284. **Дримбатися** ‘метушитися’: Краще вже посидіти за столом, ніж отут з дровами *дримбатися* (Кузан 2016: 225-226).
285. **Сумбурний** ‘заплутаний’: Вона не все зрозуміла у цій *сумбурній* розмові (Кузан 2016: 226).
286. **Парадний** ‘святковий’: *Парадної* одіжі ніякої (Кузан 2016: 228).
287. **Одіж** ‘одяг’: *Парадної одіжі* ніякої (Кузан 2016: 228).

288. **Бубніти** ‘промовляти’: *Бубнячи* собі під ніс бігала по двору мати (Кузан 2016: 228).
289. **Хилитатися** ‘хитатися’: А ті, що ще не дуже *хилиталися* і говорили тихіше за інших ніякої уваги на дівчат не звернули (Кузан 2016: 231).
290. **Соратник** ‘товариш по зброї’: Робота тамади мав провести його союзник, *соратник* і надійний друг (Кузан 2016: 232).
291. **Деренчати** ‘звучати уривчасто, дрижати’: Щось у горлі *деренчить* (Кузан 2016: 234).
292. **Никати** ‘дивитися’: А *никайте, никайте*, як Маня із своїм *сважаться* (Кузан 2016: 235).
293. **Сважатися** ‘сваритися’: А *никайте, никайте*, як Маня із своїм *сважаться* (Кузан 2016: 235).
294. **Маленько** ‘трішки’: *Маленько* не до кінця дошумовує (Кузан 2016: 236).
295. **Ици** ‘ще’: *Ици* як ся парує (Кузан 2016: 236).
296. **Зазвідати** ‘запитати’: Я вас *зазвідаю* (Кузан 2016: 236).
297. **Уловлювати** ‘сприймати’: *Уловлюєте* (Кузан 2016: 237).
298. **Мириг** ‘гнів, злість’: Усвідомлює і її *мириг* від того їсть (Кузан 2016: 237).
299. **Научити** ‘навчити’: То я вас дечому *научу* (Кузан 2016: 238).
300. **Загабувати** ‘загравати’: Загабує з музикантами (Кузан 2016: 238).
301. **Будюгови** ‘жіночі труси’: Мама називала їх *будюговими* (Кузан 2016: 249).
302. **Залопотіти** ‘заговорити’: І він *залопотів* (Кузан 2016: 255).
303. **Батечкова** ‘дружина батечка’: *Батечкова*, батечко йде танцювати (Кузан 2016: 255).
304. **Увиванець** ‘народний, масовий, парний танець’: *Увиванець* мені (Кузан 2016: 255).
305. **Очередь** ‘черга’: Мож я без *очереді* (Кузан 2016: 256).
306. **Даколи** ‘колись, давно’: Як було *даколи* (Кузан 2016: 288).

3.2. ДІАЛЕКТНІ ФОНЕТИЧНІ ФОРМИ СЛІВ

У процесі аналізу діалектизмів було виявлено такий ряд їх фонетичних форм слів:

1. **Будеме** ‘будемо’: Бо кить *будеме* всі мовчати – хана нам буде (Кузан 2016: 87) – голосний *-е* замість *-о* в закінченні допоміжного дієслова *бути* у формі майбутнього часу.
2. **Дрива** ‘дрова’: Ей ти не рубай *дрива* (Кузан 2016: 88) – уживання голосного *-и* замість *-о* в корені іменника *дрова*.
3. **Вашов** ‘вашою’: Та я з *вашов* молодістьов ся Нигда не вженю (Кузан 2016: 89) – закінчення *-ов* у орудному відмінку присвійного займенника жіночого роду *ваша*.
4. **Молодістьов** ‘молодістю’: Та я з *вашов молодістьов* ся Нигда не вженю (Кузан 2016: 89) – закінчення *-ов* у орудному відмінку присвійного займенника жіночого роду *ваша*.
5. **Мні** ‘мені’: Без тебе *мні* ой як важко жить (Кузан 2016: 127) – пропущений голосний *-е* в давальному відмінку особового займенника *я*.
6. **Паганій** ‘поганий’: Та ви подивіться на цю міліцію *пагану* (Кузан 2016: 161) – уживання голосного *-а* замість *-о*.
7. **Памнятати** ‘пам’ятати’: Але я то добре *памнятаю* (Кузан 2016: 162) – епентетичний приголосний *-н* у дієслові *пам’ятати*.
8. **Тот** ‘той’: Бо *тот* нич не валовшен чоловічого зробити (Кузан 2016: 162) – діалектна форма вказівного займенника *той*.
9. **Сьої** ‘цієї’: Результат якийсь *сьої* ночі має бути (Кузан 2016: 218) – діалектна форма вказівного займенника *ця* у формі родового відмінка.
10. **Бок** ‘бік, сторона’: Никай уся ся убзирают у нашого *бока* (Кузан 2016: 220) – уживання голосного *-о* замість *-і* в корені іменника *бік*.
11. **Мож** ‘можна’: *Мож* я без череді (Кузан 2016: 256) – спрощена форма присудкового прислівника *можна*.

3.3. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ МОВНОСТИЛЬОВОЇ ВИРАЗНОСТІ

Окрім діалектних форм, автор вдається й до використання *фразеологізмів*, а саме:

1. **Показати, де раки зимують** ‘помстися, покарати, поставити на місце’: *Покажу йому, де раки зимують* (Кузан 2016: 11).
2. **Бути на сьомому небі** ‘у стані небувалого піднесення’: Вона від цього *була на сьомому небі* (Кузан 2016: 17).
3. **На широку ногу** ‘розкішно, багато, без будь-яких обмежень’: У селі відзначається свято Петра і Павла *на широку ногу* (Кузан 2016: 22).
4. **Зарубати на носі** ‘добре, надовго запам’ятати’: *Зарубай собі на носі, хлопче* (Кузан 2016: 29).
5. **Виходити сухим з води** ‘будучи винним, уміло уникати покарання або нарікання’: (Кузан 2016: 34).
6. **Пропустити повз вуха** ‘не реагувати на те, що говорять’: Дружина *пропускала це повз вуха* (Кузан 2016: 39).
7. **Коту під хвіст** ‘даремно, без позитивних наслідків’: Я анекдотів начитався, а з тобою поговорив – *усе коту під хвіст* (Кузан 2016: 42).
8. **Гризти граніт науки** ‘наполегливо оволодівати знаннями’: Юні *гризуни науки* (Кузан 2016: 49).
9. **Як свої п’ять пальців** ‘дуже добре, досконало’: Петро свою справу знав, як *п’ять пальців* (Кузан 2016: 52).
10. **Як водою змило** ‘хто-не– швидко, раптово зник або щось безслідно пропало’: *Сусідок як водою змило* (Кузан 2016: 60).
11. **Чекати з моря погоди** ‘даремно сподіватися на кого-, що-небудь’: *Що чекаєте? З моря погоду* (Кузан 2016: 70).
12. **Без толку** ‘даремно’: *Гроші з дому без толку носили* (Кузан 2016: 100).
13. **Лягати тягарем на плечі** ‘постійно непокоїти когось’: А весь тягар відповідальності *ліг на плечі* Дмитрові (Кузан 2016: 104).
14. **Перевернути з ніг на голову** ‘різко змінювати, робити що-небудь зовсім іншим’: *Усе переверталось з ніг на голову* (Кузан 2016: 139).
15. **Приймати близько до серця** ‘перейматися чимсь, співчутливо ставитися до чого-небудь’: Ти ще молодий – *бачу близько до серця все приймаєш* (Кузан 2016: 152).
16. **Робити з мухи слона** ‘дуже перебільшувати що-небудь’: *Із мухи слона робити* надумався (Кузан 2016: 171).
17. **Дати волю рукам** ‘Битися’: Так хотілося *накричати на нього, побити його, дати волю рукам* (Кузан 2016: 202).

18. **Де раки зимують** ‘помстися, покарати, поставити на місце’: От покажу *де раки зимують* (Кузан 2016: 202).
19. **Лізти поперед батька в пекло** ‘випереджати інших у чому-небудь’: Знову цей Гирба лізе *перед батька в пекло* (Кузан 2016: 224).
20. **Тягти kota за хвіст** ‘зволікати, не поспішати з чим-небудь’: Самі казали, що часу нема, а тут *тягне kota за хвіст* (Кузан 2016: 224).
21. **Накивати п’ятами** ‘утекти, швидко виїхати куди-небудь’: Роздивився хлопець і *накивав п’ятами* (Кузан 2016: 224).
22. **Краєм ока** ‘непомітно для інших, крадькома’: Адже *краєм ока* спостерігав, як ходять м’язи на обличчях (Кузан 2016: 227).

3.4. ПРИСЛІВ'Я ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ КУЗАНА

У досліджуваному творі «Експрес-наречений» простежується своєрідне використання прислів'їв як засобу художньої виразності, що є важливою складовою мовостилю Василя Кузана. Завдяки зверненню до народної мудрості, автор насичує текст фольклорними елементами, наближаючи його ще більше до культурної традиції. Вони є важливим елементом мовної картини світу автора. Використання їх у романі є дзеркалом людських роздумів, емоцій та переживань. Як майстер слова, автор використовує ці паремії для поглиблення розкриття характерів героїв, передачі їхнього настрою та підсиленню емоційності. Кожен з них відображає життєвий досвід, емоції, моральні цінності та авторське ставлення до подій.

Зокрема, прислів'я «*У чужу церкву нічого йти зі своїм*» яке звучить з вуст одного з персонажів набуває особливого звучання. Поет використовує цей вислів задля увиразнення духовних засад взаєморозуміння між людьми з окремим світоглядом та моральною настановою. Цей вираз розкриває внутрішні конфлікти персонажа та підкреслює неприязнь нав'язування власних переконань, відображаючи роздуми автора над міжособистісними стосунками.

Не менш вагоме значення має прислів'я «*Дурний спить – дурне му ся снить*» яке слугує засобом вираження характеристики персонажів, які схильні до упереджень й негативних роздумів. Фраза має й іронічний відтінок, що підкреслює комічність або трагічність ситуації. У романі Василя Кузана цей фольклорний афоризм є висвітленням безпідставних чи надуманих страхів, які є тільки у підсвідомості самого героя. Цим автор демонструє, як негативне мислення може впливати на наше сприйняття реальності та часто формувати хибні рішення.

Вираз «*Сон причинився та й забувся. Най іде з ніччю*» має філософське підґрунтя для осмислення життя. У романі він є способом внутрішнього примирення героїв із пережитим досвідом, спонукаючи їх не триматися за сон, бо він, як символ тривоги, зникає разом з ніччю, оскільки не є частиною реальності.

Інше прислів'я – «*Мудра людина не звинувачує інших у своїх невдачах*» також має філософську основу. Воно має на меті підкреслити відповідальність за свої вчинки та рішення. За допомогою нього у романі митець висуває моральний орієнтир, висвітлюючи зрілість та самокритичність деяких персонажів, а також має заклик до визнання своїх помилок, не шукаючи їх в інших.

Соціальна дійсність, яка досить активно зачіпається у романі, часто з іронічним підтекстом, яскраво висвітлюється через прислів'я: «*Правий той, хто сильніший – чи то*

фізично, чи за статусом». Цей вислів влучно й тонко виражає несправедливість і беззахисність перед людьми з вищим соціальним рангом. Василь Васильович за допомогою цього художнього засобу підкреслює те, що у нашому світі дуже часто сила та вплив переважають над людяністю, соціальною правдою та справедливістю.

Фраза *«Диму без вогню не буває»* наповнює текст напруженням. Воно почергово розкриває свою таємницю, заохочуючи читача шукати приховані підказки. У Кузана цей вислів стає передвісником людських пліток, які часто мають під собою реальне підґрунтя.

Значне вираження має й прислів'я *«Слово – це страшна сила»*, яке має на меті підкреслити важливість відповідальності за свої слова. У романі ця фраза є посилом на те, що мова є сильною зброєю, і використання її через необдумане висловлення часто призводить до непередбачуваних наслідків, які мають вплив на життя людей. Кузан через цей афоризм звертає увагу на етичну відповідальність людини за свої висловлювання.

Крім цього, паремії виконують роль засобу іронії та сатири. Такий колорит забезпечує прислів'я *«Із пса солонини не буде»* та *«Не дарма люди кажуть: із пса м'яса не буде»*. Ці формулювання підкреслюють безнадійність певних ситуацій, коли намагання змінити щось, часто призводить до поразки. Автор вміло вводить у контекст свого творіння ці вислови за допомогою яких створює комічні чи сатиричні сцени, які свідчать про марність деяких зусиль.

Отже, особливість мовостилю митця посилюється завдяки майстерному поєднанні фольклорних висловів із сучасним літературним контекстом. Через таку особливість мова збагачується не тільки народною мудрістю, а й стає більш живою та колоритною. З широким використанням паремій досягається глибоке розкриття характерів персонажів, дуже тонко передається їх внутрішній світ та зображення дійсності. Таким чином, можна стверджувати, що прислів'я у романі є однією з характерних рис мовостилю та надзвичайно потужним засобом художньої виразності, яка робить текст живим, виразним та з особливим звучанням. Василь Кузан надає своєму творінню глибокий зв'язок із народною мудрістю та створює автентичну атмосферу, близьку до реального життя.

РОЗДІЛ 4

4.1. ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ

Проаналізувавши виявлені діалектизми, можемо класифікувати їх за таким розподілом:

назви для позначення людей, їх характеристики та соціального статусу:
хлопчак ‘хлопець’ (Кузан 2016: 9), *шмаркач* ‘молода, недосвідчена, невміла людина’ (Кузан 2016: 11), *на чехах* ‘люди, які працюють у Чехії’ (Кузан 2016: 14), *дівка* ‘дівчина’, (Кузан 2016: 24), *мужик* ‘чоловік’ (Кузан 2016: 25), *цімборка* ‘подруга’ (Кузан 2016: 25), *тьолка* ‘дівчина’ (Кузан 2016: 27), *пацанчик* ‘хлопець’ (Кузан 2016: 28), *піп* ‘священник’ (Кузан 2016: 35), *газдиня* ‘господиня’ (Кузан 2016: 40), *ловелас* ‘чоловік, відомий своїм умінням зваблювати багатьох жінок’ (Кузан 2016: 48), *цигани* ‘назва сукупності народів індоарійського походження, які мешкають у різних країнах світу; роми’ (Кузан 2016: 53), *ворожбит* ‘ворог’ (Кузан 2016: 60), *любовник* ‘коханець’ (Кузан 2016: 62), *сикля* ‘так називають того, хто менший за когось’ (Кузан 2016: 66), *смолавка* ‘так називають того, хто менший за когось’ (Кузан 2016: 66), *жона* ‘жінка’ (Кузан 2016: 67), *дітвак* ‘дитина чоловічої статі’ (Кузан 2016: 68), *бабця* ‘бабуся’ (Кузан 2016: 74), *дівка* ‘дівчина’ (Кузан 2016: 81), *хуліган* ‘бешкетник, забіяка’ (Кузан 2016: 82), *лингарь* ‘юнак’ (Кузан 2016: 83), *легінь* ‘парубок, хлопець’ (Кузан 2016: 86), *профура* ‘пройдисвітка, жінка легкої поведінки’ (Кузан 2016: 94), *хлюпик* ‘фізично слабка людина, слабак, несміливий’ (Кузан 2016: 115), *мент* ‘поліцейський’ (Кузан 2016: 125), *дівуля* ‘дівчина’ (Кузан 2016: 132), *газда* ‘господар’ (Кузан 2016: 141), *шпана* ‘хуліган’ (Кузан 2016: 186), *челядь* ‘людина’ (Кузан 2016: 199), *соратник* ‘товариш по зброї’ (Кузан 2016: 232).

Назви частин тіла: *лика* ‘потворне обличчя’ (Кузан 2016: 11), *писок* ‘рот’ (Кузан 2016: 25), *пасть* ‘рот’ (Кузан 2016: 26), *тімя* ‘чоло’ (Кузан 2016: 66), *череве* ‘живіт’ (Кузан 2016: 67), *морда* ‘обличчя’ (Кузан 2016: 218).

Назви соціальних та родинних стосунків: *жонатий* ‘одружений’ (Кузан 2016: 14), *цімбор* ‘друг’ (Кузан 2016: 42), *кум* ‘чоловік, який є хрещеним батьком’ (Кузан 2016: 53), *маточка* ‘жінка, яка є хрещеною мамою дитини’ (Кузан 2016: 55), *дружбове* ‘молодий чоловік, який супроводжує нареченого’ (Кузан 2016: 81), *вженю* ‘вийду заміж’ (Кузан 2016: 89), *шовгор* ‘брат дружини, шурин’ (Кузан 2016: 197), *цімбор* ‘друг’ (Кузан 2016: 199), *жона* ‘дружина’ (Кузан 2016: 203), *батечкова* ‘дружина батечка’ (Кузан 2016: 255).

Дієслова на позначення дій людини, її поведінки та соціальної взаємодії: *порпатися* ‘нишпорити’ (Кузан 2016: 14), *драка* ‘бійка’ (Кузан 2016: 26), *буянити* ‘бешкетувати’ (Кузан 2016: 27), *пойняти* ‘зрозуміти’ (Кузан 2016: 28), *витріщатись*

‘дивитися на щось довго та нерухомо’ (Кузан 2016: 35), *панькати* ‘потурати чиймось примхам, догоджати чи балувати часто із зайвою турботою’ (Кузан 2016: 42), *човгати* ‘створювати шурхїт, не піднімаючи ноги, під час руху’ (Кузан 2016: 48), *чинити* ‘робити щось’ (Кузан 2016: 51), *заказувати* ‘замовляти’ (Кузан 2016: 51), *примуржити* ‘злегка прикривати повіками очі’ (Кузан 2016: 52), *подейкувати* ‘говорити, розповідати про когось, щось’ (Кузан 2016: 52), *наладити* ‘підготувати’ (Кузан 2016: 54), *женити* ‘одружувати’ (Кузан 2016: 54), *управити* ‘провести’ (Кузан 2016: 55), *снoвигати* ‘блукати’ (Кузан 2016: 57), *подибати* ‘щось зробити’ (Кузан 2016: 58), *гадати* ‘думати’ (Кузан 2016: 59), *некати* ‘повторювати слово ні’ (Кузан 2016: 60), *гепнутися* ‘вдаритися’ (Кузан 2016: 62), *перебирати* ‘аналізувати, розглядати’ (Кузан 2016: 62), *полічити* ‘вилікувати’ (Кузан 2016: 67), *уповісти* ‘сказати, розповісти’ (Кузан 2016: 67), *забеременіти* ‘завагітніти’ (Кузан 2016: 68), *мацати* ‘щупати’ (Кузан 2016: 70), *увиватися* ‘ходити навколо когось, залищатися’ (Кузан 2016: 76), *підколювати* ‘уїдлимо або злегка насмішкувато жартувати над кимось, насміхатися’ (Кузан 2016: 78), *віддуватися* ‘шукати вихід із певної ситуації’ (Кузан 2016: 82), *ночовати* ‘ночувати’ (Кузан 2016: 83), *уподобити* ‘сподобатися’ (Кузан 2016: 84), *изкорчити* ‘підвернути’ (Кузан 2016: 84), *пудняти* ‘підняти’ (Кузан 2016: 84), *имайти* ‘торкатися, чіпати’ (Кузан 2016: 85), *упити* ‘випити’ (Кузан 2016: 86), *будеме* ‘будемо’ (Кузан 2016: 87), *колотися* ‘признаватися у чомусь, розкривати тайну’ (Кузан 2016: 124), *пообговорювати* ‘обсудити’ (Кузан 2016: 126), *жить* ‘жити’ (Кузан 2016: 127), *куйводити* ‘кошлатити, розтріпати, порушити акуратність’ (Кузан 2016: 130), *подзвонити* ‘зателефонувати’ (Кузан 2016: 142), *буяло* ‘вирувало’ (Кузан 2016: 143), *упріти* ‘спітніти’ (Кузан 2016: 156), *памнятати* ‘пам’ятати’ (Кузан 2016: 162), *вповісти* ‘сказати’ (Кузан 2016: 163), *розлягтися* ‘вмоститися’ (Кузан 2016: 164), *метати* ‘кидати’ (Кузан 2016: 168), *киватися* ‘рухатися’ (Кузан 2016: 198), *розквохтатися* ‘розговоритися’ (Кузан 2016: 198), *трафити* ‘потрапити, влучити’ (Кузан 2016: 198), *годен* ‘може’ (Кузан 2016: 200), *шушукатися* ‘шепотіти’ (Кузан 2016: 201), *прибагати* ‘попросити’ (Кузан 2016: 203), *мусолити* ‘нав’язувати’ (Кузан 2016: 208), *ідім* ‘ходімо’ (Кузан 2016: 219), *цьульовати* ‘цілувати’ (Кузан 2016: 219), *поникати* ‘подивитися’ (Кузан 2016: 219), *убзиратися* ‘повертатися, дивитися’ (Кузан 2016: 220), *дримбатися* ‘метушитися’ (Кузан 2016: 226), *бубніти* ‘промовляти’ (Кузан 2016: 228), *хилитатися* ‘хитатися’ (Кузан 2016: 231), *дереньчати* ‘звучати уривчасто, дрижати’ (Кузан 2016: 234), *никати* ‘дивитися’ (Кузан 2016: 235), *сважатися* ‘сваритися’ (Кузан 2016: 235), *завідати* ‘запитати’ (Кузан 2016: 236), *уловлювати* ‘сприймати’ (Кузан 2016: 237), *научити* ‘навчати’ (Кузан 2016: 238), *затабувати* ‘загравати’ (Кузан 2016: 238), *залопотіти* ‘загравати’ (Кузан 2016: 255).

Назви на позначення природних утворень: *ярка* ‘канава’ (Кузан 2016: 13), *косиця* ‘квітка’ (Кузан 2016: 51), *гиртик* ‘пагорб’ (Кузан 2016: 86).

Речі та прилади повсякденного ужитку: *звіздок* ‘цвях’ (Кузан 2016: 21), *фотік* ‘фотоапарат’ (Кузан 2016: 23), *дистанційка* ‘пульт дистанційного керування’ (Кузан 2016: 35), *мобільник* ‘мобільний телефон’ (Кузан 2016: 42), *кошильок* ‘гаманець’ (Кузан 2016: 70), *мобілка* ‘мобільний телефон’ (Кузан 2016: 77), *гатер* ‘пилорама, дереворізальний пристрій’ (Кузан 2016: 85), *люстєрко* ‘дзеркало’ (Кузан 2016: 98).

Сільське господарство: *копиця* ‘невеликий стіжок сіна, соломи’ (Кузан 2016: 130), *оборіг* ‘повітка на чотирьох стовпах для зберігання сіна’ (Кузан 2016: 130), *закапелок* ‘куток’ (Кузан 2016: 186).

Назви предметів: *ціпок* ‘дерев’яна палиця’ (Кузан 2016: 61), *бігарь* ‘дерев’яна палка’ (Кузан 2016: 61), *тапчан* ‘вид ліжка з дощечок без спинок’ (Кузан 2016: 70), *бирка* ‘ярлик, етикетка’ (Кузан 2016: 78), *піловина* ‘розпиляний шматок деревини’ (Кузан 2016: 85), *дрива* ‘дрова’ (Кузан 2016: 88), *куфер* ‘валіза, чемодан’ (Кузан 2016: 121), *фотель* ‘крісло’ (Кузан 2016: 165).

Назви на позначення їжі, напоїв, кухонного посуду та предметів торгівлі: *палинка* ‘горілка’ (Кузан 2016: 24), *колач* ‘пиріг’ (Кузан 2016: 51), *деця* ‘чарка’ (Кузан 2016: 86), *погар* ‘келик’ (Кузан 2016: 94), *кочарга* ‘дерев’яний або глиняний посуд’ (Кузан 2016: 97), *крам* ‘товари, покупки’ (Кузан 2016: 131), *бутиль* ‘пляшка’ (Кузан 2016: 175).

Назви на позначення зовнішніх та внутрішніх якостей людини, її рис: *вумний* ‘розумний’ (Кузан 2016: 24), *ліпший* ‘кращий’ (Кузан 2016: 26), *файний* ‘гарний’ (Кузан 2016: 51), *ліпше* ‘краще’ (Кузан 2016: 69), *достойний* ‘гідний’ (Кузан 2016: 70), *неотесаний* ‘груба людина, яка не має вихованості’ (Кузан 2016: 73), *файний* ‘гарний’ (Кузан 2016: 84), *валовшен* ‘здатний, спроможний’ (Кузан 2016: 162), *неволяшний* ‘бідолашний’ (Кузан 2016: 163), *безалаберний* ‘недбалий, неохайний’ (Кузан 2016: 170), *вумний* ‘розумний, мудрий’ (Кузан 2016: 171), *ганьбливий* ‘сором’язливий’ (Кузан 2016: 219), *сегіняшний* ‘бідолашний’ (Кузан 2016: 163), *сумбурний* ‘заплутаний’ (Кузан 2016: 226), *парадний* ‘святковий’ (Кузан 2016: 228).

Назви на позначення властивостей і стану людини: *найжачитися* ‘стан людини, який характеризується невдоволенням та злістю’ (Кузан 2016: 25), *отропілий* ‘той, який не можу діяти та міркувати’ (Кузан 2016: 32), *обарзілий* ‘нахабна людина, яка немає поваги до інших’ (Кузан 2016: 45), *валовшен* ‘людина, яка не здатна на якісь дії’ (Кузан 2016: 60), *хибить* ‘коли людині щось не подобається, невдоволена чимось’ (Кузан 2016: 60), *хибашний* ‘людина з певними вадами’ (Кузан 2016: 67), *беременна* ‘вагітна; при надії’ (Кузан 2016: 68), *мучити* ‘страждати, зазнавати болю’ (Кузан 2016: 70),

ганьбитися ‘соромитися’ (Кузан 2016: 81), *изогнувся* ‘зігнувся’ (Кузан 2016: 84), *вмерти* ‘померти’ (Кузан 2016: 90), *пам'ятати* ‘пам’ятати’ (Кузан 2016: 162).

Назви на позначення одягу: *ліфчик* ‘бюстгальтер’ (Кузан 2016: 26), *ногавиці* ‘штани’ (Кузан 2016: 86), *кашкет* ‘чоловічий головний убір із козирком’ (Кузан 2016: 157), *одіж* ‘одяг’ (Кузан 2016: 228), *будюгови* ‘жіночі труси’ (Кузан 2016: 249).

Емоційно-оцінна лексика та поведінка: *виділюватися* ‘намагатися привернути до себе увагу’ (Кузан 2016: 25), *випендрьож* ‘поведінка, яка спрямована на самовихваляння’ (Кузан 2016: 25), *регім* ‘сміх’ (Кузан 2016: 27), *видушити* ‘сказати щось попри силу, проти власного бажання’ (Кузан 2016: 27), *радувати* ‘радіти’ (Кузан 2016: 61), *фіглювати* ‘жартувати’: (Кузан 2016: 62), *збиткувати* ‘насміхатися, висміювати’ (Кузан 2016: 67), *упадати* ‘захоплюватися жінкою, намагатися привернути її увагу’ (Кузан 2016: 67), *вгавати* ‘кричати, галасувати’ (Кузан 2016: 69), *хана* ‘кінець, невдача’ (Кузан 2016: 87), *ганьба* ‘сором’ (Кузан 2016: 89), *ейфорія* ‘підвищене почуття щастя чи радості’ (Кузан 2016: 108), *на фіг* ‘призначення непотрібності’ (Кузан 2016: 125), *дістати* ‘набриднути’ (Кузан 2016: 132), *каркати* ‘передбачати біду’ (Кузан 2016: 141), *каламайка* ‘метшуня, безлад’ (Кузан 2016: 145), *гукан* ‘звук, гук’ (Кузан 2016: 150), *учудувати* ‘здивувати’ (Кузан 2016: 163), *ошелешити* ‘приголомшити’ (Кузан 2016: 198), *иляк* ‘уживається як лайка, що виражає недобре побажання комусь при обуренні чи досаді’ (Кузан 2016: 198), *кіч* ‘нищість, несмак’ (Кузан 2016: 215), *гойкати* ‘кричати’ (Кузан 220), *мириг* ‘гнів, злість’ (Кузан 2016: 237).

Назви на позначення подій або випадків: *празник* ‘свято’ (Кузан 2016: 28), *сабантуй* ‘святкування з нагоди певної події’ (Кузан 2016: 45), *трафунок* ‘випадок’ (Кузан 2016: 62), *бандитизм* ‘злочинність’ (Кузан 2016: 82), *рекет* ‘вимагання, шантаж’ (Кузан 2016: 82), *свадьба* ‘весілля’ (Кузан 2016: 85), *свальба* ‘весілля’ (Кузан 2016: 141), *псавтиря* ‘обряд на якому відспівують душу померлої людини’ (Кузан 2016: 175).

Назви на позначення кількості: *повно* ‘багато’ (Кузан 2016: 28), *дециця* ‘невелика кількість чогось, маленька частина або щось незначне’ (Кузан 2016: 36), *маленько* ‘трішки’ (Кузан 2016: 85), *много* ‘багато’ (Кузан 2016: 199), *всячина* ‘різноманіття, багато всього’ (Кузан 2016: 217), *маленько* ‘трішки’ (Кузан 2016: 236).

Назви на позначення музичних інструментів, предметів, танців, людей: *бубнаш* ‘музичний інструмент бубен’ (Кузан 2016: 51), *пюпітр* ‘стіл для нот’ (Кузан 2016: 52), *гудаки* ‘народні музиканти’ (Кузан 2016: 54), *увиванець* ‘народний, масовий, парний танець’ (Кузан 2016: 255).

Назви на позначення релігійних понять та дій: *біг* ‘Бог’ (Кузан 2016: 54), *посятити* ‘освятити’ (Кузан 2016: 61).

Назви народного повір'я: *босоркун* 'відьмак' (Кузан 2016: 61), *вректи* 'зурочити' (Кузан 2016: 63), *босорканя* 'відьма' (Кузан 2016: 217).

Назви на позначення житла, закладів та територій: *обійстя* 'садиба, двір' (Кузан 2016: 51), *обшарь* 'будинок, двір, територія біля будинку' (Кузан 2016: 60), *хижа* 'будинок' (Кузан 2016: 61), *варош* 'місто' (Кузан 2016: 72), *буфет* 'прилавок, кіоск' (Кузан 2016: 121), *генделик* 'невеликий бар, де продають спиртні напої' (Кузан 2016: 142), *чурь* 'сарай, дровітня' (Кузан 2016: 163).

Назви хімічних сполук та речовин: *марганцівка* 'назва хімічної сполуки перманганату калію' (Кузан 2016: 91).

Назви на позначення тварин: *пес* 'собака' (Кузан 2016: 82).

4.2. ЧАСТИНОМОВНА НАЛЕЖНІСТЬ ДІАЛЕКТИЗМІВ

Розмаїття лексики та мовного стилю поета виражається через своєрідне використання різних частин мови, що сприяє формуванню його унікального почерку. Було виявлено найбільше використання іменників, яких налічується 126. Серед них такі слова, як: *шмаркач, піп, ворожбит, лингарь, челядь, соратник, пасть, тім'я, черево, кум, косиця, кошильок, гатер, ціпок, тапчар, піловина, фотель, погар, карм, бутиль, кашкет, празник, дециця, хижка, варош, генделик, чур, марганцівка, пес* та інші.

Окрім іменників, важливу роль відіграють й дієслова, яких у тексті нараховується понад 87, наприклад: *вженю, порпатися, пойняти, панькати, човнати, заказувати, примуржити, подибати, гепнутися, полічити, підколювати, памнятати, хилитатися, залопотіти, наїжачитися, ганьбитися, мучити* та інші.

Виокремлюють ще й прикметники, проте у меншій кількості, їх налічено 25: *файний, неотесаний, неволяний, безалаберний, сумбурний, парадний, сегіняний* та інші.

Для створення виразної мовної картини текст багатий і на інші частини мови, зокрема:

Прислівники на позначення обставин часу та напрямку: *уткі* ‘звідки’ (Кузан 2016: 51), *гет* ‘подалі, звідси’ (Кузан 2016: 61), *дораз* ‘зараз’ (Кузан 2016: 67), *кой* ‘коли’ (Кузан 2016: 83), *товди* ‘тоді’ (Кузан 2016: 84), *типирь* ‘тепер’ (Кузан 2016: 85), *фурт* ‘постійно’ (Кузан 2016: 87), *нигда* ‘ніколи’ (Кузан 2016: 89), *нині* ‘сьогодні’ (Кузан 2016: 93), *віссо* ‘назад’ (Кузан 2016: 163), *нигде* ‘нікуди’ (Кузан 2016: 220), *даколи* ‘колись’ (Кузан 2016: 288), *домів* ‘додому’ (Кузан 2016: 219).

Інші прислівники: *повно* ‘багато’ (Кузан 2016: 28), *важно* ‘важливо’ (Кузан 2016: 67), *ліпше* ‘краще’ (Кузан 2016: 69), *маленько* ‘трішки’ (Кузан 2016: 85), *на фіг* ‘позначення непотрібності’ (Кузан 2016: 125), *ги* ‘як’ (Кузан 2016: 68, 163), *толком* ‘як слід, повноцінно’ (Кузан 2016: 72), *горі* ‘високо, наверху’ (Кузан 2016: 87), *задарь* ‘дарма’ (Кузан 2016: 150), *курто* ‘коротко’ (Кузан 2016: 162), *нарозтвір* ‘навстіж’ (Кузан 2016: 188), *много* ‘багато’ (Кузан 2016: 199), *дачим* ‘чимось’ (Кузан 2016: 204), *удсі* ‘звідси’ (Кузан 2016: 220), *ици* ‘ще’ (Кузан 2016: 236), *нужен* ‘потрібен’ (Кузан 2016: 203), *мож* ‘можна’ (Кузан 2016: 256).

Частки: *вби* ‘аби’ (Кузан 2016: 51), *най* ‘нехай’ (Кузан 2016: 54), *лиш* ‘тільки’ (Кузан 2016: 61), *лем* ‘тільки’ (Кузан 2016: 68), *айно* ‘так’ (Кузан 2016: 70).

Числівники: *една* ‘одна’ (Кузан 2016: 54), *еден* ‘один’ (Кузан 2016: 67), *вба* ‘обидва’ (Кузан 2016: 86).

Займенники: *исе* ‘це’ (Кузан 2016: 51), *нич* ‘нічого’ (Кузан 2016: 60), *тота* ‘ота’ (Кузан 2016: 67), *ня* ‘мене’ (Кузан 2016: 55), *го* ‘його’ (Кузан 2016: 55), *се* ‘це’ (Кузан 2016: 55).

60), *сим* ‘цим’ (Кузан 2016: 61), *тя* ‘тебе’ (Кузан 2016: 62), *тото* ‘те, оте’ (Кузан 2016: 67), *вто* ‘це’ (Кузан 2016: 67), *тот* ‘той’ (Кузан 2016: 67), *му* ‘йому’ (Кузан 2016: 70), *свойим* ‘своїм’ (Кузан 2016: 84), *ня* ‘мене’ (Кузан 2016: 86), *ваишов* ‘вашою’ (Кузан 2016: 89), *мні* ‘мені’ (Кузан 2016: 127), *всьо* ‘все’ (Кузан 2016: 162), *тот* ‘той’ (Кузан 2016: 162), *сьої* ‘цієї’ (Кузан 2016: 218).

Модальні слова: *мусай* ‘потрібно’ (Кузан 2016: 93), *ачий* ‘мабуть’ (Кузан 2016: 51).

Прийменники: *межи* ‘між’ (Кузан 2016: 199), *уд* ‘до’ (Кузан 2016: 84).

Сполучники: *оби* ‘щоб’ (Кузан 2016: 54), *кить* ‘якщо’ (Кузан 2016: 60), *кить* ‘якщо’ (Кузан 2016: 67), *киби* ‘якби’ (Кузан 2016: 83), *вби* ‘аби, щоб’ (Кузан 2016: 83), *кить* ‘якщо’ (Кузан 2016: 87), *аби* ‘щоб’ (Кузан 2016: 220).

Інші іменники: *амбразура* ‘бійниця’ (Кузан 2016: 15), *газдівство* ‘господарство’ (Кузан 2016: 62), *границя* ‘кордон’ (Кузан 2016: 62), *вечерик* ‘вечір’ (Кузан 2016: 83), *шпарк* ‘щілина’ (Кузан 2016: 88), *молодість* ‘молодість’ (Кузан 2016: 89), *бедлам* ‘хаос, безлад’ (Кузан 2016: 115), *кавалка* ‘шматок, уламок’ (Кузан 2016: 170), *фігля* ‘жарт’ (Кузан 2016: 178), *виницка* ‘згуба, невдача’ (Кузан 2016: 198), *галман* ‘шум’ (Кузан 2016: 218), *нєвоя* ‘біда’ (Кузан 2016: 220), *бок* ‘бік, сторона’ (Кузан 2016: 220), *очередь* ‘черга’ (Кузан 2016: 256).

Інші прикметники: *ізіганий* ‘зношений’ (Кузан 2016: 86), *паганий* ‘поганий’ (Кузан 2016: 127), *беременна* ‘вагітна’ (Кузан 2016: 141), *цуравий* ‘порваний’ (Кузан 2016: 219).

Таким чином, розмаїття частин мови виявлених діалектизмів дозволяє зробити висновок: у творчості поета найбільшу групу становлять іменники – 126 одиниць та дієслова – 87 одиниць. Менше представлено прислівники (31), прикметники (25), займенники (17), сполучники (7), частки (6), числівники (3), прийменники (2) та модальні дієслова (2).

4.3. ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

У аналізованому романі було виявлено певний ряд *фразеологізмів*, зокрема:

Емоційні та психологічні стани: *бути на сьомому небі* ‘у стані небувалого піднесення’ (Кузан 2016: 17), *пропустити повз вуха* ‘не реагувати на те, що говорять’ (Кузан 2016: 39), *приймати близько до серця* ‘перейматися чимось, співчутливо ставитися до чого-небудь’ (Кузан 2016: 152), *робити з мухи слона* ‘дуже перебільшувати що-небудь’ (Кузан 2016: 171).

Дії та реакції: *гризти граніт науки* ‘наполегливо оволодівати знаннями’ (Кузан 2016: 49), *дати волю рукам* ‘битися’ (Кузан 2016: 202), *тягти kota за хвіст* ‘зволікати, не поспішати з чим-небудь’ (Кузан 2016: 224), *краєм ока* ‘непомітно для інших, крадькома’ (Кузан 2016: 227).

Перешкоди, труднощі або безрезультатність: *коту під хвіст* ‘даремно, без позитивних наслідків’ (Кузан 2016: 42), *чекати з моря погоди* ‘даремно сподіватися на кого-, що-небудь’ (Кузан 2016: 70), *без толку* ‘даремно’ (Кузан 2016: 100), *лягати тягарем на плечі* ‘постійно непокоїти когось’ (Кузан 2016: 104).

Місце та швидкість дії: *як водою змило* ‘хто-небудь швидко, раптово зник, або щось безслідно пропало’ (Кузан 2016: 60), *накивати п'ятами* ‘утекти, швидко виїхати куди-небудь’ (Кузан 2016: 224), *лізти поперед батька в пекло* ‘випереджати інших у чому-небудь’ (Кузан 2016: 224).

Покарання, помста, встановлення порядку: *показати де раки зимують* ‘помститися, покарати, поставити на місце’ (Кузан 2016: 11), *зарубати на носі* ‘добре, надовго запам'ятати’ (Кузан 2016: 29), *виходити сухим з води* ‘будучи винним, уміло уникати покарання або нарікання’ (Кузан 2016: 34).

Зміни та спосіб життя: *на широку ногу* ‘розкішно, багато, без будь-яких обмежень’ (Кузан 2016: 22), *перевернути з ніг на голову* ‘різко змінювати, робити що-небудь зовсім іншим’ (Кузан 2016: 139).

Знання та досвід: *як свої п'ять пальців* ‘дуже добре, досконало знати щось’ (Кузан 2016: 52).

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження, можна зробити висновок: мовостиль Василя Кузана – багатогранний та самобутній. У його художньому мовленні переважає значна кількість діалектизмів, які автор вживає поряд із унормованою літературною мовою.

Досліджено мову роману «Експрес-наречений», у якій виявлено 315 діалектизмів, з яких 11 мають характерні діалектні фонетичні форми слів, що допомагають глибше розкрити стильову особливість авторського письма.

Варто зазначити, що для мовостилю письменника і поета характерна не тільки регіональна особливість: у своїх творах він використовує й фразеологізми, яких виявлено 22 одиниці, також тут є й прислів'я (виявлено 9).

Окрім роману, у межах дослідження було проаналізовано й збірки поезій Василя Кузана: «Сингулярність», «12:12:12» та «Золото Карпат». Дослідивши їх, констатуємо, що поетична мова творів автора вирізняється від прозової переважанням унормованої літературної мови. Однак, у збірці «12:12:12», а саме: у вірші «Крила за ґратами» було знайдено 7 діалектних одиниць.

На підставі цього, можемо зробити висновок, що поетичній мові поета характерно вживання літературної норми, тоді як у прозовому творі особливу увагу надано використанню діалектної лексики, за допомогою якої автору вдається досягнути представленню особливостей живої народної мови закарпатців.

Спираючись на стиль письма, можна стверджувати, що у прозових творах переважають діалекти південно-західного наріччя. Їх використання допомагає читачеві глибше відчувати специфіку місцевого говору та зануритися у його колорит.

У роботі виконано й тематичну класифікацію діалектизмів. Результати показують, що найчастіше у творах використано лексеми на позначення дій, поведінки людей та їхньої соціальної взаємодії, а найменше – назви на позначення тварин, хімічних сполук та речовин.

У роботі проаналізовано частиномовну належність діалектизмів. Виявлено, що у творі переважає використання діалектних іменників – 126 одиниць; прикметників виявлено 25, дієслів – 87, прислівників – 31, сполучників – 7, займенників – 17, часток – 6 та інші.

Завдяки цьому, можемо зробити висновок, що у творі переважає здебільшого номінативна діалектна лексика, та слова на позначення дії. Такий розподіл свідчить про

те, що більшість регіональних слів спрямовано на відтворення дійсності побуту, їхніх назв та процесів, які є характерні для глибшої інтерпретації мови твору.

Таким чином, можемо сказати, що мовостиль Василя Кузана є цінним пластом не тільки художнього доробку, але має особливе значення як для сучасності, так і для майбутніх поколінь. Мовостиль автора дозволяє простежити багатство закарпатської діалектної лексики, зокрема у мові художньої літератури. Окрім цього, автор звертає увагу й на багатство літературної мови, яка слугує засобом створення високопоетичного стилю, яким досягається змістовий потенціал творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ардовець (Підвиноградів): наші сохташі. Ужгород: Поліграф-центр «Ліра», 2018. – 352 с.
2. Кузан Василь 12.12.12. Вибрані поезії / Мукачево: видавництво «Карпатська вежа», 2012. – 185 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 с.
4. Віртуальні виставки «Багатовимірний всесвіт душі і думок Василя Кузана» / Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка Закарпатської обласної ради (режим доступу: <https://www.biblioteka.uz.ua/vistavka/?presentation=266>. Дата звернення: 08.02.2025).
5. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
6. ЕСУМ = Мельничук О.С. (ред.) *Етимологічний словник української мови*. Т. 1–6. Київ, 1982, 1985, 1989, 2003, 2006, 2012.
7. Костецька О. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження / О. Костецька // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2014. Вип. 49. – С. 196–199.
8. Кочерган М.П. К-55 Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр "Академія", 2001. – 368 с. (Альма-матер).
9. Кузан В. «Експрес-наречений». Роман / Київ: Український пріоритет, 2016. – 272 с.
10. Кузан В. Сингулярність. Поезії. Київ: Український пріоритет, 2016. – 256 с.
11. Кузан В.В. Золото Карпат: Поезії / Передмова Д. Кременя. – Ужгород: видавництво «Мистецька лінія», 2003. – 230 с.
12. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. – 608 с.
13. Мацько Л. І., Мацько О. М. Стилїстика української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2003. – 368 с.
14. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980): Словник української мови в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970-1980. – Режим доступу: <https://sum.in.ua/s> . – Дата звернення: 20.01.2025.

15. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. Київ: Знання, 2010. – 270 с.
16. Хланта І. Літературне Закарпаття у XX столітті. Бібліографічний покажчик. Ужгород, 1995.

ÖSSZEFOGLALÓ

A jelen munka Vaszil Kuzan, egy kárpátaljai író, az Irsvai járásból származó Vaszil Kuzan nyelvi stílusának sajátosságait vizsgálja, akit világos egyéni stílus és a regionális szókincs ügyes ötvözése az összukrajnai irodalmi hagyományokkal jellemez, egyedi művészi világot teremtve.

A tanulmány célja Vaszil Kuzan írói stílusának főbb jellemzőinek elemzése Az expressz vőlegény című regény, valamint a Szingularitás, a 12:12:12 és a Kárpátok aranya című verseskötetek alapján. A tanulmány céljai között szerepel e művek ideológiai és művészi tartalmának elemzése, a dialektusok, frazeológiai egységek és közmondások tematikus besorolása, valamint a nyelvi kifejezőerő kialakításában betöltött szerepük meghatározása.

A tanulmány megállapította, hogy Vaszil Kuzan nyelvi stílusa sokrétű és eredeti, tele van dialektusokkal, amelyek szervesen kapcsolódnak az irodalmi nyelvhez. Az „Expressz vőlegény” című regény 315 dialektust tartalmaz, amelyek közül 11 a délnyugati dialektus jellegzetes fonetikai jegyeivel rendelkezik. Emellett 22 frazeológiai egység és 9 közmondás is van, amelyek fokozzák a szöveg művészi kifejezőerejét.

Különös figyelmet kapnak a szerző versgyűjteményei. A prózától eltérően a költői nyelvet az irodalmi normák érvényesülése jellemzi, bár dialektusok itt is előfordulnak - különösen a „12:12:12” című gyűjtemény „Szárnyak rácsok mögött” című versében 7 ilyen egységet találtunk. A tematikus elemzés azt mutatta, hogy a leggyakrabban használt lexémák a cselekvésekkel, az emberi viselkedéssel és a társadalmi interakciókkal kapcsolatosak, míg az állatok, anyagok vagy természeti jelenségek nevei kevésbé gyakoriak.

A rész-szóelemzés megerősítette a tájnyelvi főnevek (126 tétel) és igék (87) túlsúlyát, ami arra utal, hogy a szerző a mindennapi valóságot és a cselekvések dinamikáját kívánta pontosan visszaadni. Ez a nyelvi megközelítés lehetővé teszi, hogy az olvasó mélyebben elmerüljön a kárpátaljai kultúra világában.

Vaszil Kuzan nyelvi stílusa tehát a kortárs ukrán irodalom értékes értéke. Nemcsak Kárpátalja nyelvi sajátosságait közvetíti, hanem élénk népi elemekkel gazdagítja az irodalmi szót, hozzájárulva a regionális nyelvi színezet megőrzéséhez az ukrán irodalmi térben

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Дипломна робота_Egresij..

Науковий керівник / Експерт

АвторНаталка Лібак

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

10744

Кількість слів

77780

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати наслідком помилки при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Зверніть увагу, що при автоперекладі редакційні зміни могли бути втрачені. Щоб перевірити можливі спроби маніпулювання текстом, подивіться, будь ласка, звіт про подібність вихідного тексту.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		5

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

порядковий номер	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	кількість (ідентичних слів (фрагментів))
1	https://ua-referat.com/uploaded/diplomna-robota-magistra-z-perekladu-stilistichnij-analiz-tvor/index4.html	44 0.41 %
2	https://revolution.allbest.ru/languages/00969029_0.html	15 0.14 %
3	http://dspace.ilsu.org/bitstream/123456789/1759/1/GLUKHOVTSEVA.pdf	11 0.10 %